

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม

โดย
นายพินิจ เครือเหลา

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผน ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม

โดย
นายพินิจ เครือเหลา

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผนก ข ระดับปริญญาโท
ภาควิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

SCHOOL ADMINISTRATION BASED ON THE SUFFICIENCY ECONOMY OF
PITTAYALONGKRONPITTAYAKOM SCHOOL

A Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)
Department of Educational Administration
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2018
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม
โดย	พินิจ เครือเหลา
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา แผนก ข ระดับปริญญามหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรกาญจน์ สุขสดเขียว

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

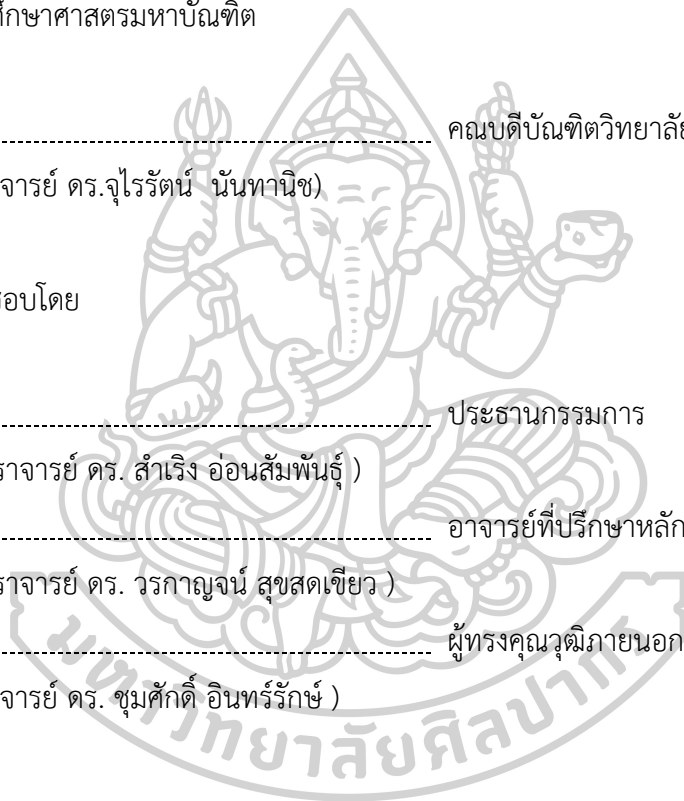
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สำเร็จ อ่อนสัมพันธ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรกาญจน์ สุขสดเขียว)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์)

58252381 : การบริหารการศึกษา แผน ข ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นาย พินิจ เครือเหลา: การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียน
พิทยาลงกรณ์พิทยาคม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรกาญจน์ สุขสดเขียว

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ประชากรที่ศึกษาคือ บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 รวมทั้งสิ้น 30 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มงาน จำนวน 4 คน และครูผู้สอน จำนวน 25 คน ทั้งนี้ไม่รวมผู้วิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากเอกสารแนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคมโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา และ 4) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคมในด้านที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) การสร้างความรู้ความเข้าใจให้บุคลากรในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2) สถานศึกษามีการส่งเสริมการดำเนินงานนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3) ผู้บริหารส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน และ 4) สถานศึกษากำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

58252381 : Major (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Keyword : SCHOOL ADMINISTRATION BASED ON SUFFICIENCY ECONOMY

MR. PINIT KRUALAO : SCHOOL ADMINISTRATION BASED ON THE SUFFICIENCY ECONOMY OF PITTAYALONGKRONPITTAYAKOM SCHOOL THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR VORAKARN SUKSODKITW, Ph.D.

The purposes of this research were to know 1) school administration based on the sufficiency economy of Pittayalongkornpittayakom school 2) development guidelines for school administration based on the sufficiency economy of Pittayalongkornpittayakom School. The population comprised a school administrator, 4 chiefs of section and 25 teachers. There were 30 respondents. The research instruments were questionnaire and structured interview concerning school administration based on the sufficiency economy according to supervision guidelines from Ministry of Education (MOE). The statistical used to analyze the data were frequency (f), percentage (%), arithmetic mean (μ), standard deviation (σ) and content analysis.

The findings of this research were as follows:

1. School administration based on the sufficiency economy of Pittayalongkornpittayakom school, collectively and individually, was at a high level. Ranking from the highest to the lowest mean as follow: human resource development of school, curriculum development, school management and learner development activities.

2. The development guidelines for school administration based on the sufficiency economy of Pittayalongkornpittayakom school about learning activities management were 1) enhancing understanding about learner development activities to teachers 2) enhancing learner development activities 3) developing guidance and children counseling in school and 4) determining guidelines for learner development activities.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่อง “การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม” สำเร็จลุล่วงด้วยดีเพราะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรกาญจน์ สุขสดเขียว อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สำเริง อ่อนสัมพันธ์ ประธานกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระและ รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ ผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำในการ ปรับปรุงการค้นคว้าอิสระจนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรกาญจน์ สุขสดเขียว ที่ให้ความอนุเคราะห์ ตรวจสอบเครื่องมือ ตลอดจนให้คำแนะนำ แก้ไข ที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูในโรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม

ในการทำการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับกำลังใจจากครอบครัวและผู้บังคับบัญชา เป็นแรงผลักดันอันยิ่งใหญ่ให้ ขอขอบพระคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนเป็นอย่างยิ่งที่มีส่วนทำให้งานวิจัย เรื่องนี้ประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

พินิจ เครือเหลา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	3
ปัญหาของการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ข้อคำถามของการวิจัย.....	7
สมมุติฐานการวิจัย.....	7
ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	11
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	12
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	13
การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	13
ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง.....	13
หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	18
การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา.....	22
แนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียง.....	41

ข้อมูลของโรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม.....	44
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47
งานวิจัยภายในประเทศ	47
งานวิจัยต่างประเทศ.....	52
บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย.....	54
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	54
ระเบียบวิธีการวิจัย.....	55
แผนแบบการวิจัย	55
ประชากรที่ศึกษา.....	56
ตัวแปรที่ศึกษา.....	56
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	58
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ.....	59
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ	59
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	60
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล	62
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	62
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียน พิทยาลงกรณ์พิทยาคม	64
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มงาน และ ครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 6 คน	76
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	78
สรุปผลการวิจัย	78
การอภิปรายผล.....	79

ข้อเสนอแนะ	84
ข้อเสนอแนะทั่วไป	84
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	85
รายการอ้างอิง.....	87
ภาคผนวก	91
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	92
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย และ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง	94
ประวัติผู้เขียน	103

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ประชากรที่ศึกษา.....	56
ตารางที่ 2 สภาพภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	63
ตารางที่ 3 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการบริหารสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม โดยภาพรวม.....	65
ตารางที่ 4 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการบริหารสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา.....	66
ตารางที่ 5 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการบริหารสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน.....	69
ตารางที่ 6 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการบริหารสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน.....	72
ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการบริหารสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา.....	75

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย	10
แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย	11
แผนภูมิที่ 3 สรุปปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	17
แผนภูมิที่ 4 แสดงการวิเคราะห์หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงสอดคล้องกับมาตรฐาน การเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ การเรียนรู้	30
แผนภูมิที่ 5 แสดงการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียง	41

บทที่ 1

บทนำ

ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกมีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อการพัฒนาประเทศ ในอนาคตและสถานะของประเทศไทยได้สะท้อนปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อมและการบริหารจัดการประเทศที่ไม่สมดุลไม่ยั่งยืน ความฟุ้งเฟ้อทำให้สังคมไทยขาดจิตสำนึก ในเรื่องของความพอดีและพอเพียง มีการจับจ่ายใช้สอยอย่างฟุ่มเฟือยทั้งในองค์กรของภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชน จากสถานะของประเทศไทยและบริบทการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทำให้การกำหนด วิสัยทัศน์เป็นพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ยังคงมีความต่อเนื่องจากวิสัยทัศน์ เป็นพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 และกรอบหลักการของการวางแผนที่น้อมนำและ ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม การพัฒนาที่ยึดหลักสมดุลยั่งยืน โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นหลักคิดและ หลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระดำรัส ชี้นำและทรงเน้นย้ำแก่พสกนิกรชาวไทยถึงแนวทางการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนบนหลักแนวคิด ที่พึ่งตนเองเพื่อให้เกิดความพอมีพอกินพอใช้และมีความสุข โดยใช้หลักความพอประมาณการคำนึงถึง ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวและทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท ตระหนัก ถึงการพัฒนาที่ก้าวหน้าไปอย่างสมดุลในแต่ละขั้นตอนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและการมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นกรอบในการคิดและการกระทำสามารถประยุกต์ใช้ในทุกมิติชีวิต ทุกภาคส่วนและ ทุกด้านของการพัฒนา ซึ่งในปัจจุบันประชาชนชาวไทยทุกระดับในทุกภาคส่วนของสังคมทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม นักวิชาการ ประชาชนทั่วไปได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาและดำเนินชีวิต ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในพระราชดำริ โดยหากนำปรัชญาดังกล่าวมาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม ในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐก็จะสามารถใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา ทางเศรษฐกิจของชาติได้รอดพ้นจากวิกฤติเศรษฐกิจและนำพาประเทศไทยไปสู่ความมั่นคงและมั่งคั่งได้¹ ด้วยเหตุผลหลักดังกล่าวจึงนำมาสู่การพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (sufficiency economy) ซึ่งหมายถึงการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาทโดยคำนึงถึงความ

---

¹ สกุลรัตน์ กุมาทมาศ, การบริหารงานตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหาร สถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3, เข้าถึงเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://eppower.thai-forum.net/forumf98/topic-t1817.htm>.

พอประมาณความมีเหตุผลการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตลอดจน ใช้ความรู้ความรอบคอบและคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจการเน้นคนเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ซึ่งครอบคลุมระยะเวลาระหว่างปี 2555-2559 ได้สิ้นสุดลงในเดือน กันยายน 2559 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี (สศช.) จึงได้จัดทำร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 โดยได้น้อมนำหลัก“ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศต่อเนื่องจาก แผนพัฒนาฉบับที่ 9-11 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่าง มั่นคงเกิดภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสมส่งผลให้การพัฒนาประเทศ สู่ความสมดุลและยั่งยืน²

กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ในทุกระดับเพื่อให้ผู้บริหารองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำหลักคิดหลักปฏิบัติตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการบริหารจัดการการเรียนการสอน ตลอดจน การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันก่อให้เกิดความตระหนักและฝังรากลึกภายในตนเองและผู้อื่นอย่าง ยั่งยืนตลอดไป คณะกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาคการศึกษา ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานกรรมการฯ โดยตำแหน่งและมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนร่วมเป็น คณะกรรมการฯ ได้กำหนดนโยบายให้หน่วยงานที่มีสถานศึกษาทั้งในและนอกสังกัดกระทรวง ศึกษาธิการมีการขยายผลการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์และแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการมี นโยบายขยายผลสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) โดยเริ่มพัฒนาขยายผลในปี 2554 เป็นต้นมา³ สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการให้การศึกษาแก่เยาวชน การที่สถานศึกษาจะกระทำ

² สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **สำนักนายกรัฐมนตรี ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564**, เข้าถึงเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก http://www.nesdb.go.th/artile_attach/article_file_20160922162732

³ กระทรวงศึกษาธิการ, “ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง สถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ประจำปี 2556, เข้าถึงเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก www.skp.moe.go.th/home/file_grug/school-porpeang_2556.pdf.

ภารกิจหลักได้ดีมีประสิทธิผลสถานศึกษาจำเป็นต้องมีบุคลากรทางการศึกษาซึ่งได้แก่ ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ที่มีคุณภาพในปริมาณที่เหมาะสมกับภาระงานบุคลากรจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารการศึกษา⁴ จะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ตามความในมาตรา 52 กำหนดให้กระทรวง ส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิตการพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยกำกับและประสานงานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครูคณาจารย์รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และให้มีการพัฒนาบุคลากรประจำการ ผลิตและพัฒนาครูคณาจารย์รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และให้มีการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในการพัฒนาคนและสร้างเยาวชนให้มีคุณภาพของประเทศได้ตระหนักและเห็นคุณค่าในภารกิจดังกล่าว จึงมีนโยบายที่จะสร้างกระบวนการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงโดยอัญเชิญมาใช้เป็นหลักในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพสามารถพึ่งตนเองได้ คนส่วนใหญ่พอมี พอกิน พอใช้ พออยู่ในการดำเนินชีวิต โดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวและมีคุณธรรมกำกับความรู้ เป็นกรอบในการดำรงชีวิตและเป็นพลเมืองดีของชาติ จึงได้ร่วมกับคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ซึ่งมี ดร.จิราญ อิศรางกูร ณ อยุธยา เป็นประธานภายใต้คณะทำงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ด้านสถาบันการศึกษาและเยาวชนสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมกับบทบาทภารกิจของแต่ละบุคคลและปลูกฝังปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำรงชีวิตให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนนำไปสู่การปรับแนวทางการพัฒนาโดยการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาโดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนาในองค์กรภาคส่วนต่าง ๆ ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์

⁴สมศักดิ์ คงเที่ยง และอัญชลี โพธิ์ทอง, “การบริหารบุคลากรและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์” (เอกสารประกอบการสอนรายวิชา EA 733 ภาควิชาการบริหารการศึกษาและอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550), 4-5.

ที่สมบูรณ์ตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา⁵ หน่วยงานทางการศึกษาได้รับสนองนโยบายเข้าสู่การปฏิบัติในทุกระดับเพื่อผลักดันเข้าสู่การพัฒนาเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญ เพื่อการพัฒนาประเทศในอนาคต โดยที่เยาวชนนั้นมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องผ่านการปลูกฝังจากครอบครัวมาเป็นพื้นฐานอย่างไม่เป็นทางการมากนัก แต่เมื่อเยาวชนเข้าสู่ระบบการศึกษาได้มีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ จากตัวแทนในการถ่ายทอดทางสังคมด้วยการอบรมสั่งสอนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยครูทำหน้าที่สำคัญในการพัฒนาเยาวชนให้ได้ฝึกปฏิบัติจนเป็นนิสัย เพราะหากครูได้ทำหน้าที่โดยสมบูรณ์จะช่วยเยาวชนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะสอดคล้องกับความต้องการของสังคมภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การที่ครูจะปลูกฝังหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ดีและมีการกระทำอย่างแต่ระบบ สวนหนึ่งนั้นต้องมีความเชื่อมโยงกับหลักและระบบการบริหารที่ช่วยผลักดันให้ครูได้มีโอกาสทำงานสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีเป้าหมาย จากนโยบายระดับชาติ ระดับองค์กร จนถึงระดับบุคคล ซึ่งในการดำเนินงานดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยกำหนดให้มีการบูรณาการไว้ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา รวมไปถึงมีการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาต้องนำมาออกแบบให้สามารถดำเนินการและขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบตามหลักสูตรสถานศึกษาและมีการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนอย่างจริงจัง ซึ่งจะช่วยให้เยาวชนได้รับการพัฒนาอย่างมีเป้าหมายภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่สามารถพัฒนาได้ทั้งด้านความรู้ ความคิด จิตใจ และพฤติกรรมที่ดี เป็นที่ต้องการของสังคม มีความพอเพียงในจิตใจ มีแนวทางการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงและพอประมาณ การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษานั้นมีเป้าหมายที่สำคัญเพื่อพัฒนาเยาวชนให้มีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่เหมาะสม โดยเน้นให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนที่บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนในทุกระดับ รวมไปถึงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้ตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ในการดำเนินงานต้องมีความเชื่อมโยงตั้งแต่ระดับการบริหารสถานศึกษาและระดับปฏิบัติการเรียนการสอนและระดับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนอีกด้วย

สถานศึกษาจึงควรมีการจัดการศึกษามุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ปลูกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้มีความรู้ความเข้าใจในสาระของปรัชญานั้นตระหนักในความสำคัญและทักษะพื้นฐานในการปฏิบัติตนและ

⁵กระทรวงศึกษาธิการ, เอกสารแนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2552), 2.

ดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องเหมาะสม สถานศึกษาควรมีการจัดระบบการบริหารจัดการภายใน ตามแนวของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา และการจัดระบบบริหารจัดการโดยให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาอยู่เสมอ ขั้นตอนในการดำเนินการคือกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายสำคัญของสถานศึกษา พัฒนาบุคลากรทั้ง ผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และส่งเสริมให้ปฏิบัติตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ปรับปรุงโครงสร้างและพัฒนากิจการตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำหรือเพิ่มเติมโครงการกิจกรรมและปรับแผนกลยุทธ์แผนปฏิบัติการของสถานศึกษาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา เสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดระบบนิเทศติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินการ โดยให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอน

ปัญหาของการวิจัย

การดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาเป็นหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่จะต้องดำเนินการขับเคลื่อน โดยเฉพาะระดับโรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่สำคัญที่สุด เพราะผลการจัดการศึกษาขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติงานของโรงเรียน ภารกิจหลักของโรงเรียน คือ การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมีคุณภาพที่พึงประสงค์ทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อมุ่งสู่คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาที่พึงประสงค์ต้องอาศัยกระบวนการสำคัญประกอบด้วย กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งทั้ง 3 กระบวนการมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ ปี 2550 เป็นต้นมา โรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติยังคงประสบปัญหาในการบริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ แม้จะมีการประชุมชี้แจงแนวปฏิบัติ การให้ความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการนิเทศการศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนแล้วก็ตาม การบูรณาการการเรียนการสอนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงถือเป็นภารกิจหนึ่งของผู้บริหาร คณะครู และนักเรียนที่ต้อง

ทำความเข้าใจและดำเนินการอย่างจริงจัง เพื่อพัฒนาส่งเสริมในการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผล⁶

โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 มีความต้องการที่จะนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สู่กิจกรรมการเรียนและนำไปปฏิบัติในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต มีความมุ่งหวังที่จะพัฒนานักเรียนเพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม และจริยธรรมในการดำรงชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข แต่การจัดการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคมมีการจัดกิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและชุมนุมต่าง ๆ แต่จัดการแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา เช่น ป้ายนิเทศ ศูนย์เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังคงไม่ได้รับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากโรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคมมีข้อจำกัดทางด้านสภาพแวดล้อม จึงส่งผลให้การจัดหาและเผยแพร่สื่อการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนนั้นยังไม่หลากหลายและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคมต้องพัฒนาการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้นเนื่องจากพบปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของเด็กนักเรียน เช่น นักเรียนมาโรงเรียนสาย นักเรียนขาดเรียนบ่อยครั้ง นักเรียนออกกระหว่างภาคเรียนและเรื่องยาเสพติด เป็นต้น ส่งผลทำให้ต้องมีการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจนและดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิต แก้ปัญหา พัฒนาตนเองได้ที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นคือไม่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่น

ผู้วิจัยจึงดำเนินการสำรวจสภาพปัญหาและศึกษาแนวทางสนับสนุนช่วยเหลือในการบริหารสถานศึกษา โดยจากการสำรวจนั้นทำให้ผู้วิจัยพบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรม ดังนี้ 1. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความเข้าใจการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ทั้งการบริหาร การจัดการ และการบูรณาการหลักสูตรสู่การเรียนการสอนกับนักเรียนไม่เพียงพอ 2. การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลยังไม่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องที่จะขยายผลสร้างความรู้ ความเข้าใจในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่แผนการ

---

⁶ กระทรวงศึกษาธิการ, ผลการดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ปีงบประมาณ 2550, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550), 49-50.

จัดการเรียนรู้ได้ และ 3. ทักษะ ประสบการณ์ตรงในการดำเนินกิจกรรม และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยในฐานะข้าราชการครูสังกัดโรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม มีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ซึ่งแต่อีกแนวทางหนึ่งในการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับเยาวชนภายใต้วิถีชีวิตที่ดีมีคุณภาพในสถานะที่ตนเองเผชิญได้อย่างมีเหตุผลพอเพียง พอประมาณมีภูมิคุ้มกันภายใต้เงื่อนไขความรู้คู่คุณธรรมนั้น จะช่วยให้เยาวชนนำพาตนเองและสังคมไทยไปสู่ความสมดุลและมีการพัฒนาที่ยั่งยืนได้และเพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความสำคัญของงานวิจัยที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อทราบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม
2. เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม

ข้อคำถามของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยผู้วิจัยจึงกำหนดข้อคำถามของการวิจัยไว้ดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคมอยู่ในระดับใด
2. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคมควรเป็นอย่างไร

สมมุติฐานการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับข้อคำถามของการวิจัยผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคมอยู่ในระดับปานกลาง
2. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคมเป็นแบบพหุแนวทาง

ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเชิงระบบ (systems approach) ของ ลูเนนเบิร์กและออสเตน (Lunenburg and Ornstein) ที่ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนเป็นองค์การที่มีลักษณะเป็นระบบเปิด ระบบหนึ่งที่มีองค์ประกอบซึ่งสัมพันธ์กับอย่างเป็นเอกภาพเพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายขององค์กรร่วมกัน ชุดองค์ประกอบดังกล่าวมี 5 ประการดังนี้ 1) ปัจจัยป้อนเข้า (inputs) 2) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (transformational process) 3) ปัจจัยป้อนออก (outputs) 4) ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) และ 5) สภาพแวดล้อม (environment) ซึ่งปัจจัยป้อนเข้าในการจัดการศึกษามี 4 ประการ ประกอบด้วย 1) การจัดการ (management) 2) บุคลากร (man) 3) งบประมาณ (money) และ 4) วัสดุอุปกรณ์ (materials) ซึ่งปัจจัยป้อนเข้าเหล่านี้จะถูกแปรเปลี่ยนโดยกระบวนการขององค์กรมี 3 ประการ ประกอบด้วย 1) การบริหาร 2) การนิเทศ และ 3) การจัดการเรียนการสอน จนเกิดเป็นปัจจัยป้อนออกหรือผลผลิตอันเกิดจากกระบวนการที่มีคุณภาพ⁷ นั่นคือประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ซึ่ง ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนาได้สรุปความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงหรือระบบเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้ว่าหมายถึงความสามารถของชุมชนเมือง รัฐ ประเทศหรือภูมิภาคหนึ่งๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้โดยพยายามหลีกเลี่ยงที่จะต้องพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่เรามีได้เป็นเจ้าของและเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคล นั่นคือความสามารถในการดำรงชีวิตได้โดยไม่เดือดร้อน กำหนดความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะตามอัตภาพและที่สำคัญไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพไม่พัวพันการอยู่กับสิ่งใด⁸ ปรียานุช พิบูลสรารุช กล่าวว่าการดำเนินงานเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสามารถแบ่งได้ 3 ด้าน ดังนี้ 1) การบริหารสถานศึกษา คือ การสร้างวัฒนธรรมองค์การปลูกฝังให้เป็นวิถีในการดำเนินชีวิตและมีความสัมพันธ์ชุมชน 2) การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน คือ การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ชั้นปี (รายวิชาพื้นฐาน) การจัดทำหน่วยและแผนการเรียนรู้ออก การจัดทำกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดทำสื่อและแหล่งเรียนรู้ การจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผล และมีเกณฑ์การผ่านช่วงชั้น 3) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือการเน้นการมีจิตสาธารณะ การมีส่วนร่วม การเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ชมรม ค่ายอาสา นอกจากนี้

⁷ Fred C. Lunenburg and Allan C. Ornstein, **Educational administration: Concepts and practices**, 6th ed. (Belmont, CA: Wadworth/Cengage Learning, 2012), 21 -22.

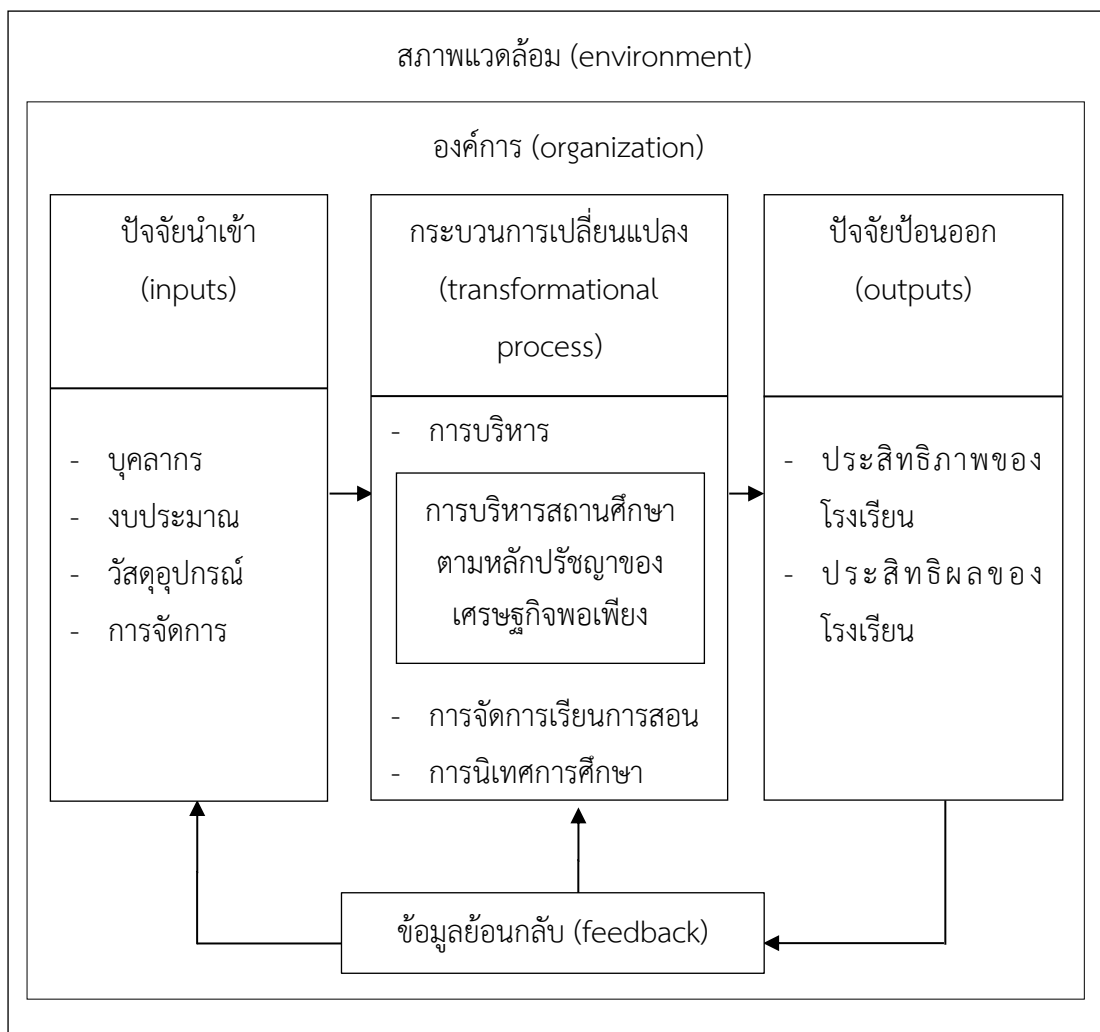
⁸ สุเมธ ตันติเวชกุล, “เศรษฐกิจพอเพียง” (เอกสารสรุปการบรรยายพิเศษเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เสนอที่ สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 27 เมษายน 2549).

ยังรวมไปถึงการบริการแนะแนว ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน⁹ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดวิสัยทัศน์ของกระทรวงศึกษาธิการในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (2550-2554) ไว้ว่า “กระทรวงศึกษาธิการมุ่งพัฒนาสถานศึกษาในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งผลสู่การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียนผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง” ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา¹⁰ ดังแผนภูมิที่ 1

⁹ ปรียานุช พิบูลสรารุส, การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา (กรุงเทพฯ : สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, 2550), 3-6.

¹⁰ กระทรวงศึกษาธิการ, เอกสารแนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ : ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2552), 80-85

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย

ที่มา : Fred C. Lunenburg and Allan C. Ornstein, **Educational administration: Concepts and practices**, 6th ed. (Belmont, CA: Wadworth/Cengage Learning, 2012), 21-22.

: กระทรวงศึกษาธิการ, **เอกสารแนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริสำนักกิจการพิเศษสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2552), 61-62.

ขอบเขตของการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยในครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาถึงการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม จากเอกสารแนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ประเมินสถานศึกษาแบบอย่างในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ดังแผนภูมิที่ 2

<p>การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ, เอกสารแนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินักกิจกรรมพิเศษสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2552), 61-62.

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การที่ผู้บริหารและคณะครูในสถานศึกษาสามารถปฏิบัติตนและปฏิบัติงานเป็นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกันส่งเสริมกิจกรรมการบริหารงานในสถานศึกษาตามขอบข่ายแนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 16 ถนนเลียบบคลองพิทยาลงกรณ์ แขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน จังหวัดกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องตามแนวคิด ทฤษฎี ประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญดังต่อไปนี้

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานคำจำกัดความของคำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” หมายถึง การดำเนินชีวิต การมีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน สามารถเลี้ยงดูตนเองได้เหมาะสมเพียงพอกับความต้องการของตนเองได้ ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกคนจะต้องผลิตอาหาร ถักทอเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายด้วยตนเอง แต่หมายถึงต้องมีความเพียงพอในระดับหนึ่ง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน โดยจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจทุกระดับ ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี¹¹

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ให้คำจำกัดความ “เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิคณะหนึ่งที่ติดตามพระราชดำริสและพระราชกระแสอย่างใกล้ชิด และนำมาเรียบเรียงก่อนนำขึ้นกราบบังคมทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายขอพระราชทาน

---

¹¹กนกวรรณ กรรษา, “ความสัมพันธ์ระหว่างการทำนชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลกกกุง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด” (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2550).

พระบรมราชานุญาตออกเผยแพร่มีใจความว่า ปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ซึ่งถึงแนวการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการ บริหารและพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจก้าวทันต่อโลก ยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้อง มีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอก และภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจ ของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทนความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงว่า เป็นปรัชญาที่เป็นทั้ง แนวคิด หลักการและแนวทางปฏิบัติตนของแต่ละบุคคลและองค์กร โดยคำนึงถึงความพอประมาณกับ ศักยภาพของตนเองและสภาวะแวดล้อม ความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง โดยใช้ความรู้ อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม ไม่เบียดเบียนกัน แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมมือปรองดองกันในสังคม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสายใยเชื่อมโยง คนในภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน สร้างสรรค์พลังในทางบวกนำไปสู่ความสามัคคี การพัฒนา ที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ได้

ปรียานุช พิบูลสรารุช ได้สรุปปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้ 1) แนวคิดหลัก เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ 2) เป้าหมาย มุ่งให้เกิดความสมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งทางวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี 3) หลักการ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการ เปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน 4) เงื่อนไขพื้นฐาน (ความรู้คู่คุณธรรม) จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน การเสริมสร้างจิตของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและ นักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม

ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญาและความรอบรู้ หรือเรียกสั้นๆว่าหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ดังแผนภูมิที่ 3¹²

สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ได้สรุปความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง หรือระบบเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้ว่า หมายถึง ความสามารถของชุมชนเมือง รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ โดยพยายามหลีกเลี่ยงที่จะต้องพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่เรามีได้เป็นเจ้าของและเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้น คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตได้โดยไม่ต้องร่อน กำหนดความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่พัวพันการอยู่กับสิ่งใด¹³

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า เป็นแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้ทรงชี้ให้ประชาชนได้เห็นถึงแนวทางการปฏิบัติตนที่ควรจะเป็น เพื่อให้สามารถดำรงชีพได้โดยไม่ต้องร่อน ซึ่งที่จริงแล้วก็เป็นแนวทางที่มีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทยและสามารถนำไปใช้ได้ในทุกกระดับ ในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับประเทศ¹⁴

อำพล เสนาณรงค์ ได้กล่าวไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาหรือแนวปฏิบัติ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงปรารถนาจะให้รากแก้วในสังคมได้ยึดเป็นแนวดำรงชีวิตเพื่อความอยู่ดีกินดี ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงมีด้วยกัน 7 ข้อ คือ 1) พึ่งพาตนเอง 2) พอประมาณ 3) เดินทางสายกลาง 4) มีภูมิคุ้มกัน 5) มีเหตุผล 6) เป็นคนดี และ 7) รู้รักสามัคคี โดยหลักสำคัญทั้ง 7 ข้อนี้ คนทุกกลุ่มทุกอาชีพสามารถน้อมนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้¹⁵

¹²ปรียานุช พิบูลสรารุช, เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา, เข้าถึงเมื่อ 10 มีนาคม 2560, เข้าถึงได้จาก http://www.617.252.69/e_eco.pdf.

¹³สุเมธ ตันติเวชกุล, “เศรษฐกิจพอเพียง” (เอกสารสรุปการบรรยายพิเศษเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เสนอที่ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 27 เมษายน 2549).

¹⁴สุรยุทธ์ จุลานนท์, “แนวทางการบริหารประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องแนวทางการบริหารประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเสนอที่ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล, 24 พฤศจิกายน 2549).

¹⁵อำพล เสนาณรงค์, เศรษฐกิจพอเพียง, เข้าถึงเมื่อ 15 มีนาคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=9500000013895>.

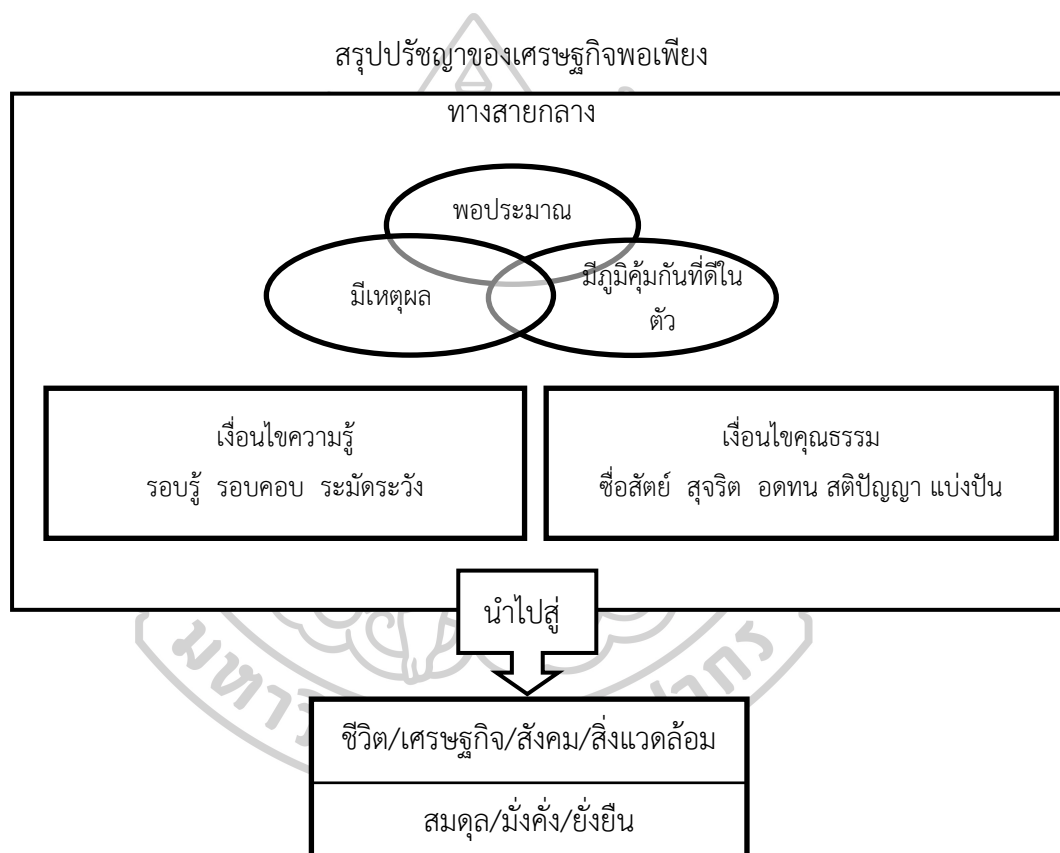
เสน่ห์ จามริก ให้ทัศนะเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงว่า เป็นระเบียบวาระแห่งโลกที่จะเป็น กำแพงด้าน “วัฒนธรรมล่าเหยื่อ” ของพลังทุนนิยม และเทคโนโลยีภายใต้ “ระเบียบโลกใหม่” (new world order) เศรษฐกิจพอเพียงคือ การกลับไปฟื้นจิตวิญญาณมนุษย์สู่ชีวิตเศรษฐกิจที่แท้จริง อันประกอบด้วยมนุษย์กับธรรมชาติเป็นแกนสาร เศรษฐกิจพอเพียงในความหมายกระบวนการพัฒนา มีฐานอยู่ที่เกษตรกรรมพออยู่พอกิน พร้อมด้วยกระบวนการเรียนรู้ระดับสู่เกษตรยั่งยืน โดยมีไร่นา ระดับครัวเรือนเป็นหน่วยพื้นฐานที่กระจายออกไปเป็นเครือข่ายกว้างขวางยิ่งขึ้นตามลำดับและพัฒนา ให้มีบทบาทรอบด้านมากขึ้น เป็นช่องทางส่งเสริมให้พัฒนาตนเองเป็นอิสระจากกลไกตลาดภายใต้ อำนาจกำกับและควบคุมจากภายนอก¹⁶ เกษม วัฒนชัย ได้อธิบายถึง พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงใช้ความหมายของคำว่า เศรษฐกิจพอเพียงว่า ประหยัดไม่ใช้ ชี้นี้นิยม ทำอะไรด้วยความละมุนละม่อมด้วยเหตุและผล จะเป็นเศรษฐกิจพอเพียงและทุกคนจะมีความสุข และพระองค์ได้ทรงย้ำคำว่าพอเพียง คือไม่โลภ ไม่เบียดเบียน และพอเพียงนี้อาจมีมากก็ได้ แต่ต้องไม่เบียดเบียนคนอื่นและต้องพอประมาณตามอัตภาพ¹⁷

รองศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระราชดำรัส ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี เป็นปรัชญาชี้แนว การดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับ ชุมชน จนถึงระดับ รัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึง ความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการ เปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวัง อย่างยิ่ง ในการนำวิชาต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันจะต้อง เสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคมสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็น อย่างดี

¹⁶เสน่ห์ จามริก, เศรษฐกิจพอเพียงในกระแสโลกาภิวัตน์, เข้าเมื่อ 15 มีนาคม 2560, เข้าถึงได้จาก http://www.sanechamarik.in.th/attachments/025_041006.pdf.

¹⁷เกษม วัฒนชัย, ยูเอ็นนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, เผยแพร่ 114 ประเทศทั่วโลก เข้าถึงเมื่อ 10 มีนาคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.manager.co.th /Home /ViewNews.aspx>.

จากมุมมอง ทศนะ หรือคำนิยามที่ได้รับการกลั่นกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน ซึ่งได้ให้ความหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า พอสรุปได้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระราชดำรัสและทรงพระราชทานให้กับพสกนิกรของพระองค์ท่าน เป็นการชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิต การตัดสินใจหรือจะกระทำการใด ๆ ให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง การมีสติ คำนึงถึงความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว อีกทั้งใช้ความรู้ ความรอบคอบ ควบคู่กับคุณธรรม หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่าหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ดังแผนภูมิที่ 3¹⁸

แผนภูมิที่ 3 สรุปปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา: จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา, การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, เข้าถึงเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก http://www.opsmoac.go.th/articte_attach/2310534.pdf.

¹⁸จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา, การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, เข้าถึงเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก http://www.opsmoac.go.th/articte_attach/2310534.pdf.

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้อธิบายถึงการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจ โดยเศรษฐกิจพอเพียงมี 2 รูปแบบ ดังนี้

1. เศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน คือ พออยู่ พอมี พอกิน สามารถพึ่งตนเองได้โดยไม่โลกมาก และไม่เบียดเบียนคนอื่น

2. เศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า คือ การแลกเปลี่ยนร่วมมือช่วยเหลือกัน เพื่อให้มีส่วนร่วมได้รับประโยชน์ และนำไปสู่การพัฒนาชุมชนและสังคมให้เจริญอย่างยั่งยืน

แนวทางปฏิบัติและผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีทางสายกลาง ความมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน โดยเงื่อนไขความรู้ (รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง) เงื่อนไขคุณธรรม (ซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน แบ่งปัน) จะนำพาชีวิต เศรษฐกิจและสังคมไปสู่ ความสมดุล และยั่งยืนได้

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น ต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ

มีภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

ในการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน คือ เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์และความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

อรุณี ปันประยงค์ กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนา

และบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ โดยได้ให้ความหมายของหลักความพอเพียงไว้ว่า ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันที่ เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการในทุกขั้นตอน ในขณะที่เดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียรมีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม วัฒนธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี แนวทางการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นหาข้าวหาปลาหาเงินหาทอง คือ ทำมาหากินก่อนทำมาค้าขาย โดยการส่งเสริมการทำไร่นาสวนผสม และการเกษตรแบบผสมผสานเพื่อให้เกษตรกรพัฒนาตนเองแบบเศรษฐกิจพอเพียง การปลูกพืชผักสวนครัวลดค่าใช้จ่าย การทำปุ๋ยหมักปุ๋ยคอก และใช้วัสดุเหลือใช้ เป็นปัจจัยการผลิต เพื่อลดค่าใช้จ่ายและบำรุงดิน การเพาะเห็ดฟาง จากวัสดุเหลือใช้ในไร่การปลูกไม้ผล พืชสวนหลังบ้านและไม่ใช้สอยในครัวเรือน การปลูกพืชสมุนไพร ช่วยส่งเสริมสุขภาพอนามัย การเลี้ยงปลาในร่องสวน ในนาข้าวและแหล่งน้ำ เพื่อเป็นอาหาร โปรตีน และรายได้เสริม การเลี้ยงไก่พื้นเมืองและไก่ไข่ ประมาณ 10-15 ตัวต่อครัวเรือน เพื่อเป็นอาหารในครัวเรือน โดยใช้เศษอาหาร รำ ปลายข้าวจากผลผลิตการทำนา ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากการปลูกพืชไร่ เป็นต้น

สมบัติ กุสุมาวลิ ได้สรุปหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้

1. เน้นให้เข้าใจหลักพื้นฐานทางสังคมว่าความเปลี่ยนแปลง คือ ความจริงแท้ทางสังคม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงถือว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นกิจจะลักษณะของสังคม คนในสังคมจึงต้องรู้จักมองโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาอันนี้เป็นระบบต้องไม่มองโลกอย่างหยุดนิ่งตายตัวต้องเข้าใจว่าทุกอย่างล้วนอยู่ภายใต้พลังพลวัตการเปลี่ยนแปลงซึ่งมีตรรกะของเหตุและผลที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกัน

2. เน้นการสร้างความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ เมื่อมองโลกในเชิงพลวัตแล้วคนก็ต้องหันกลับมาถามทบทวนตนเองว่าเตรียมพร้อมตนเอง ครอบครัว ชุมชน องค์กรและประเทศชาติ ให้สามารถรองรับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงได้อย่างไร หากพิจารณาจากคำนิยามข้างต้น จะเห็นว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่ไม่ได้ปฏิเสธกระแสโลกาภิวัตน์ แต่ประเด็นสำคัญกลับอยู่ที่ว่าจะปรับตัวเปลี่ยนแปลงให้เท่าทันและมีภูมิคุ้มกันต่อกระแสเหล่านั้นได้อย่างไร

3. เน้นการสร้างสมดุล มั่นคง และความยั่งยืนระยะยาว กล่าวคือในการที่จะปรับตัวให้พร้อมรองรับกับการเปลี่ยนแปลงได้ หลักสำคัญในการเตรียมความพร้อมนี้ หลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงจะไม่มองเพียงการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า หรือการเอาตัวรอด ในระยะสั้น ๆ หรือ การแก้ปัญหาให้ตัวเองเอาตัวรอดได้ แต่ไปสร้างความเสียหายให้กับภาคส่วนอื่น ๆ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะเน้นเรื่องของการมองการณ์ไกล การเห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งและการมีชีวิตที่ดีร่วมกันในระยะยาว

4. เน้นความพอดี พอประมาณ รู้จักตนเอง รู้จักบริบท ในการทำงานที่จะทำให้สังคม ชุมชนหรือองค์กรมีความสมดุลยั่งยืนระยะยาว คนในสังคมจะต้องรู้เรา รู้เขา คือ การรู้จักตนเอง รู้จักรากเหง้า ประวัติศาสตร์ ศึกษายภาพ ความสามารถ จุดแข็ง จุดอ่อนของตนเอง และรู้จักวิเคราะห์บริบท/สภาพแวดล้อมแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน รวมทั้งรู้จักทำความเข้าใจสังคม ชุมชน องค์กร ในส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและเมื่อพิจารณาตนเองและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านแล้ว หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะเน้นให้เราได้รู้จักความพอประมาณ และความพอดี กล่าวคือ รู้จักประมาณและประเมินตนเองว่าความพอดี พอเหมาะ พอสมควร สำหรับสังคม ชุมชน องค์กรของเราควรอยู่ ณ จุดใด สิ่งที่เราควรหลีกเลี่ยง คือ การทำอะไรที่สุดโต่งในทางบวกและทางลบ เช่น การทำอะไรที่เกินความสามารถ เกินศักยภาพ และขีดรากเหง้าทางสังคม หรือการทำอะไรที่ต่ำกว่าความสามารถ ศักยภาพ และความเป็นจริงของตนเอง เป็นต้น

5. เน้นการมีความรู้และมีคุณธรรม ซึ่งการที่จะรู้จักตนเอง รู้จักสภาพแวดล้อม และรู้จักการประมาณตนเองนั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้และมีธรรมะอยู่ในจิตใจ เงื่อนไขสำคัญที่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยึดถือเป็นหัวใจสำคัญ คือ การที่คนในสังคม ชุมชน องค์กรจะต้องใช้ชีวิตและทำงานอยู่บนพื้นฐานของความรู้ การมีสติปัญญา และการหมั่นเรียนรู้ แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องมากกว่าการใช้แต่ความรู้สึกและอคติเดิม ๆ ในการตัดสินใจ รวมทั้งคนในสังคม ชุมชน องค์กรจะต้องมีคุณธรรมเป็นพื้นฐานของจิตใจ เช่น มีความ پاکเพียร อุตสาหะ มีระเบียบ วินัย ซื่อสัตย์สุจริต มีสัมมาอาชีวะ มีธรรมะในจิตใจ ความสามัคคี เป็นต้น

6. เน้นการพึ่งพาตนเอง และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เป้าประสงค์ของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก็คือ ทำให้คน ครอบครัว ชุมชน องค์กร สังคม สามารถที่จะยืนหยัดบนขาของตนเอง แม้การพึ่งตนเองได้คือหัวใจสำคัญแต่การพึ่งตนเองได้ มิได้หมายความว่าเราจะใช้ชีวิตแบบปัจเจกนิยม ตัวใครตัวมัน ตัดขาดความสัมพันธ์จากโลกภายนอก หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริมการพึ่งตนเองแบบยั่งยืน กล่าวคือ การสร้างความสัมพันธ์ ร่วมมือ ช่วยเหลือแบ่งปันถ้อยทีถ้อยอาศัยกับผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ส่งเสริมให้คนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้งแต่ให้คุณค่าอย่างยิ่งกับการสร้างวิสัยทัศน์และค่านิยมของคนให้รู้จักรับผิดชอบและ

เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เพราะประโยชน์ส่วนรวม คือ สิ่งที่จะสร้างความสงบ สันติ และความผาสุกของทุกคนในสังคมระยะยาว¹⁹

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักพื้นฐานในการปฏิบัติตนตามหลักแห่งการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถจำแนกเป็น 5 ประการ ดังนี้

1. ด้านจิตใจ ทำตนให้เป็นที่พึ่งตนเองมีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวมมีจิตใจเอื้ออาทร ประณีประนอม เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง
2. ด้านสังคม แต่ละชุมชนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายชุมชนที่แข็งแรง เป็นอิสระ
3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ใช้และจัดการอย่างฉลาดพร้อมทั้งหาทางเพิ่มมูลค่า โดยให้ยึดอยู่บนหลักการของความยั่งยืน
4. ด้านเทคโนโลยี จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่มีทั้งดีและไม่ดีจึงต้องแยกแยะบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้านและเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม และควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเอง
5. ด้านเศรษฐกิจ แต่เดิมนักพัฒนามักมุ่งที่การเพิ่มรายได้ และไม่มีการณ์มุ่งที่การลดรายจ่ายในเวลาเช่นนี้จะต้องปรับทิศทางใหม่ คือ จะต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญ และยึดหลักพออยู่พอกิน พอใช้

ในทางปฏิบัติจุดเริ่มต้นของการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น เศรษฐกิจพอเพียงเป็นทั้งหลักการและกระบวนการทางสังคม เป็นการพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและบริโภคอย่างพอกินขึ้นไปถึงขั้นแปรรูปอุตสาหกรรมครัวเรือนสร้างอาชีพและทักษะวิชาการที่หลากหลายเกิดตลาดซื้อขาย สะสมทุน ฯลฯ บนพื้นฐานเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนนี้ เศรษฐกิจของชาติจะพัฒนาขึ้นมาอย่างมั่นคงทั้งในด้านกำลังทุนและตลาดภายในประเทศ รวมทั้งเทคโนโลยีซึ่งจะค่อยพัฒนาขึ้นมาจากรากฐานทรัพยากรและภูมิปัญญาที่มีอยู่ภายในชาติและทั้งที่จะพึ่งคัดสรรเรียนรู้จากโลกภายนอก

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเศรษฐกิจที่พอเพียงกับตนเองทำให้อยู่ได้ไม่ต้องเดือดร้อน มีสิ่งจำเป็นที่ทำได้โดยตัวเองไม่ต้องแข่งขันกับใครและมีเหลือเพื่อช่วยเหลือผู้ไม่มี อันนำไปสู่การแลกเปลี่ยนในชุมชนและขยายไปจนสามารถที่จะเป็นสินค้าส่งออก เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจระบบเปิดที่เริ่มจากตนเองและความร่วมมือ วิธีการเช่นนี้จะดึงศักยภาพของประชากรออกมาสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว ซึ่งมีความผูกพันกับ “จิตวิญญาณ” คือ “คุณค่า” มากกว่า “มูลค่า”

¹⁹สมบัติ กุสุมาวาลี, “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาองค์กร,” **วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์**, เข้าถึงเมื่อ 8 มีนาคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.sufficiencyeconomy.com/2006/02/3.html>.

ในระบบเศรษฐกิจพอเพียงจะจัดลำดับความสำคัญของ “คุณค่า” มากกว่า “มูลค่า” มูลค่านั้นขาดจิตวิญญาณ เพราะเป็นเศรษฐกิจภาคการเงิน ที่จะเน้นต่อการตอบสนองความต้องการที่ไม่จำกัดซึ่งไร้ขอบเขต ถ้าไม่สามารถควบคุมได้ การใช้ทรัพยากรอย่างทำลายล้างจะรวดเร็วขึ้นและปัญหาจะตามมา เป็นการบริโภคที่ก่อให้เกิดความทุกข์หรือพาไปหาความทุกข์และจะไม่มีโอกาสบรรลุวัตถุประสงค์ในการบริโภคที่จะก่อให้เกิดความพอใจและความสุข ผู้บริโภคต้องใช้หลักขาดทุนคือกำไรอย่างนี้จะควบคุมความต้องการที่ไม่จำกัดได้และสามารถที่จะลดความต้องการลงมาได้ ไม่ต้องไปหาวิธีทำลายทรัพยากรเพื่อให้เกิดรายได้มาจัดสรรสิ่งที่เป็น “ความอยากที่ไม่มีที่สิ้นสุด” และขจัดความสำคัญของ “เงิน” ในรูปรายได้ที่เป็นตัวกำหนดการบริโภคลงได้ระดับหนึ่งแล้วยังเป็นตัวแปรที่ลดภาระของกลไกของตลาด ซึ่งบุคคลโดยทั่วไปไม่สามารถจะควบคุมได้ รวมทั้งได้มีส่วนในการป้องกันการบริโภคเลียนแบบจะไม่ทำให้เกิดการสูญเสีย จะทำให้ไม่เกิดการบริโภคเกิน ซึ่งก่อให้เกิดสภาพเศรษฐกิจดี สังคมไม่มีปัญหา และเกิดการพัฒนายั่งยืน

รูปแบบการพัฒนาเป็นลำดับขั้นของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงมีการพัฒนาเป็นลำดับขั้น โดยเริ่มจากเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน แล้วพัฒนาเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า โดยให้ความหมายไว้ดังนี้

1. เศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน หมายถึง ความพอมีพอกิน การพึ่งตนเองได้ เลี้ยงตัวเองได้บนพื้นฐานของความประหยัดและลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น
2. เศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า หมายถึง ระดับที่มีการรวมตัวกันเพื่อร่วมกันดำเนินงานในเรื่องต่าง ๆ มีการสร้างเครือข่ายและการขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจในรูปแบบต่าง ๆ โดยประสานความร่วมมือกับภายนอก การทำให้ส่วนรวมได้รับผลประโยชน์และการพัฒนาชุมชนตลอดจนสังคมเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน²⁰

การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาของชาติเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามกฎหมายนโยบายและสอดคล้องกับหลักการของการจัดการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามรายละเอียดดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางการขับเคลื่อน ดังนี้

²⁰ชุดินันท์ ทองคำ, พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ, 2555), 38.

1. ศึกษาวิเคราะห์วิจัยแนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษา
2. จัดทำแนวทางการจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนทุกระดับการศึกษา โดยสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาตามลำดับโดยเริ่มให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้อัตนุบุคคลและครอบครัว รู้จักนำไปประยุกต์ใช้นำไปขยายผลในครอบครัวและชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศ
3. จัดทำแนวทางการจัดระบบบริหารจัดการของสถานศึกษาตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง²¹

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาบุคลากร มีแนวทางการขับเคลื่อน ดังนี้

1. อบรมสัมมนาผู้บริหารการศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ฝึกอบรมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษากลุ่มเป้าหมายให้สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการสู่การเรียนการสอนและการบริหารจัดการ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การขยายผลและพัฒนาเครือข่าย มีแนวทางการขับเคลื่อน ดังนี้

1. ให้สถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างเข้าไปช่วยเหลือพัฒนาสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ 1:10 แห่ง ในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ
2. ให้มีระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งเสริมสนับสนุนประสานการดำเนินงานของเครือข่าย

3. จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศและเชื่อมโยงเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ มีแนวทางการขับเคลื่อน ดังนี้

1. เผยแพร่การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษา โดยจัดทำสื่อรูปแบบต่าง ๆ
2. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความก้าวหน้าของการจัดการศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินผล มีแนวทางการขับเคลื่อน ดังนี้

---

²¹กระทรวงศึกษาธิการ, เอกสารแนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2552), 23.

1. จัดให้มีคณะกรรมการติดตามประเมินผลระดับกระทรวงระดับภูมิภาคและระดับสถานศึกษา โดยให้คณะกรรมการมีหน้าที่ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานในภาพรวมระดับภูมิภาคและสถานศึกษา

2. กำหนดรูปแบบแนวทางเครื่องมือและคู่มือในการติดตามและประเมินผล

3. ดำเนินการติดตามประเมินผลและรายงานผล²²

2. แนวทางการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1) เป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียงเห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมค่านิยมเอกลักษณ์ของความเป็นไทย

2) จุดมุ่งหมายคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

จุดมุ่งหมายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีปัญญามีความสุขมีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพจึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

1. มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์เห็นคุณค่าของตนเองมีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. มีความรู้ความสามารถในการสื่อสารการคิดการแก้ปัญหาการใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต

3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย

4. มีความรักชาติมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลกดังนี้

²²เรื่องเดียวกัน, 24.

1. รักชาติศาสน์กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

3) มาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง²³

การจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 บรรจุในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเข้าใจระบบและวิธีการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้ดังนี้

มาตรฐานช่วงชั้นที่ 1 -2 ส.3.1(4) เข้าใจระบบและวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้

มาตรฐานช่วงชั้นที่ 3 -4 ส.3.1(5) เข้าใจระบบและวิธีการของสหกรณ์สำหรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มีมาตรฐานการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ดังนี้

มาตรฐาน ส.3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ารวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การเรียนการสอนเศรษฐกิจพอเพียงตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปี มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นกระทรวงศึกษาธิการ โดยคณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนได้กำหนดขอบเขตการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเรียนการสอนหรือมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละชั้นปีเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับแต่ละวัยดังนี้

²³เรื่องเดียวกัน, 24.

ช่วงชั้นที่ 1 เน้นให้เด็กใช้ชีวิตพอเพียงระดับตัวเองและครอบครัวรู้จักช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลืองานในครอบครัวแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน ช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักวิเคราะห์ รายรับ - รายจ่ายของตนเองสอนให้เด็กเห็นคุณค่าของสิ่งของตระหนักถึงคุณค่าของเงินทอง จะได้ฝึกนิสัยประหยัดจิตสำนึกและนิสัยพอเพียง²⁴

เน้นระดับตัวเองและครอบครัว

ประถมศึกษาปีที่ 1	ประถมศึกษาปีที่ 2	ประถมศึกษาปีที่ 3
1. รู้จักช่วยเหลือตนเอง	1. ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองและครอบครัวอย่างมีความรับผิดชอบ	1. รู้จักช่วยเหลือครอบครัวและชุมชน
2. ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด	2. รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า	2. รู้จักเลือกใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า
3. รู้จักการออม	3. มีวินัยในการใช้จ่าย	3. วิเคราะห์รายรับ-รายจ่ายของตนเอง
4. รู้จักการแบ่งปันสิ่งของที่มีให้กับผู้อื่น	4. รู้จักการแบ่งปันสิ่งของช่วยเหลือผู้อื่น	4. รู้จักเสียสละแบ่งปันทรัพยากรที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวม
	5. ปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีความสุข	5. ชื่นชมและปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ช่วงชั้นที่ 2 ฝึกให้เด็กรู้จักประยุกต์ใช้หลักความพอเพียงในโรงเรียนและมีส่วนร่วมในการสร้างความพอเพียงระดับโรงเรียนและชุมชนใกล้ตัวโดยเริ่มจากการสำรวจทรัพยากรต่าง ๆ ในโรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลบำรุงรักษาทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งด้านวัตถุเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมภูมิปัญญาวัฒนธรรม และรวบรวมองค์ความรู้มาเป็นข้อมูลในการเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน และเห็นคุณค่าของการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง

²⁴เรื่องเดียวกัน, 26-27.

เน้นระดับโรงเรียนและชุมชนใกล้เคียง

ประถมศึกษาปีที่ 4	ประถมศึกษาปีที่ 5	ประถมศึกษาปีที่ 6
1. เข้าใจหลักการปฏิบัติตนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตรประจำวันได้	1. ปฏิบัติตนตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง	1. เข้าใจระบบและวิธีการดำเนินงานขององค์กรในโรงเรียน/ชุมชน ตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง
2. สืบเสาะหาปัญหาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในชุมชนและเสนอแนวทางแก้ปัญหา	2. วิเคราะห์การใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลในชุมชน	2. รู้จักใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง
3. เข้าใจสภาพรายรับ-รายจ่ายของตนเองและวางแผนการใช้จ่ายตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง	3. เข้าใจสภาพรายรับ-รายจ่ายของครอบครัวและนำหลักคิดของเศรษฐกิจพอเพียงมาลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว	3. วิเคราะห์วางแผนและจัดทำบันทึกรายรับ-รายจ่ายของตนเองและครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพ
4. สืบเสาะและเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น	4. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน	4. รวบรวมองค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในชีวิตรประจำวัน

ช่วงชั้นที่ 3 ประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนสามารถสำรวจและวิเคราะห์ความพอเพียงในระดับต่าง ๆ และในมิติต่าง ๆ ทั้งทางวัตถุ สังคมสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมในชุมชนใกล้เคียงเห็นคุณค่าของการใช้หลักพอเพียงในการพัฒนาชุมชนและสามารถนำหลักการพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตรประจำวันของแต่ละคนจนนำไปสู่การปรับเปลี่ยน พฤติกรรมสู่ความพอเพียงได้ในที่สุด²⁵

²⁵เรื่องเดียวกัน, 28-29.

เน้นระดับชุมชน

มัธยมศึกษาปีที่ 1	มัธยมศึกษาปีที่ 2	มัธยมศึกษาปีที่ 3
1. รู้และเข้าใจ ประวัติความเป็นมา ความหมาย และหลักแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	1. สำรวจและวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม หรือวัฒนธรรม บนพื้นฐานของหลักแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	1. เข้าใจแนวทางพัฒนาชุมชนด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม หรือวัฒนธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. สามารถนำหลักการแนวคิด และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ของตนเอง ครอบครัว และชุมชนอย่างสมดุลและยั่งยืน	2. เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาในชุมชนด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม หรือวัฒนธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	2. มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม หรือวัฒนธรรม โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ช่วงชั้นที่ 4 เตรียมคนให้เป็นคนที่ดี สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมและประเทศชาติได้โดยเน้นเข้าใจความพอเพียงระดับประเทศและการพัฒนาประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ เช่น การวิเคราะห์สถานการณ์การค้าระหว่างประเทศหรือการศึกษาศถานการณ์สิ่งแวดล้อมสภาพปัญหาด้านสังคม เป็นต้น²⁶

เน้นระดับประเทศ

มัธยมศึกษาปีที่ 4	มัธยมศึกษาปีที่ 5	มัธยมศึกษาปีที่ 6
1. เข้าใจและวิเคราะห์การบริหารจัดการองค์กร วิสาหกิจชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	1. เข้าใจและวิเคราะห์การพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	1. เข้าใจและวิเคราะห์การพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าไปได้อย่างสมดุล ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

²⁶เรื่องเดียวกัน, 30.

เน้นระดับประเทศ (ต่อ)

มัธยมศึกษาปีที่ 4	มัธยมศึกษาปีที่ 5	มัธยมศึกษาปีที่ 6
2. ตระหนักในความสำคัญของการบริหารจัดการองค์การวิสาหกิจชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	2. ตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	2. สำนึกในความสำคัญของการพัฒนาประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ก้าวหน้าไปได้อย่างสมดุล
3. นำแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง	3. นำแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติ	3. นำแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

4) แนวทางดำเนินการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวดำเนินการ 2 ส่วน คือ

1. การบริหารสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ได้ดังนี้

1.1 การบริหารงานด้านวิชาการ ด้านงบประมาณด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

1.2 การนำหลักธรรมมาภิบาลมาใช้ เน้นการมีส่วนร่วมการช่วยเหลือเกื้อกูล รู้จักสามัคคี บนฐานของความมีเหตุมีผล พอประมาณกับศักยภาพและสถานภาพและไม่ประมาท

2. การจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ได้ดังนี้

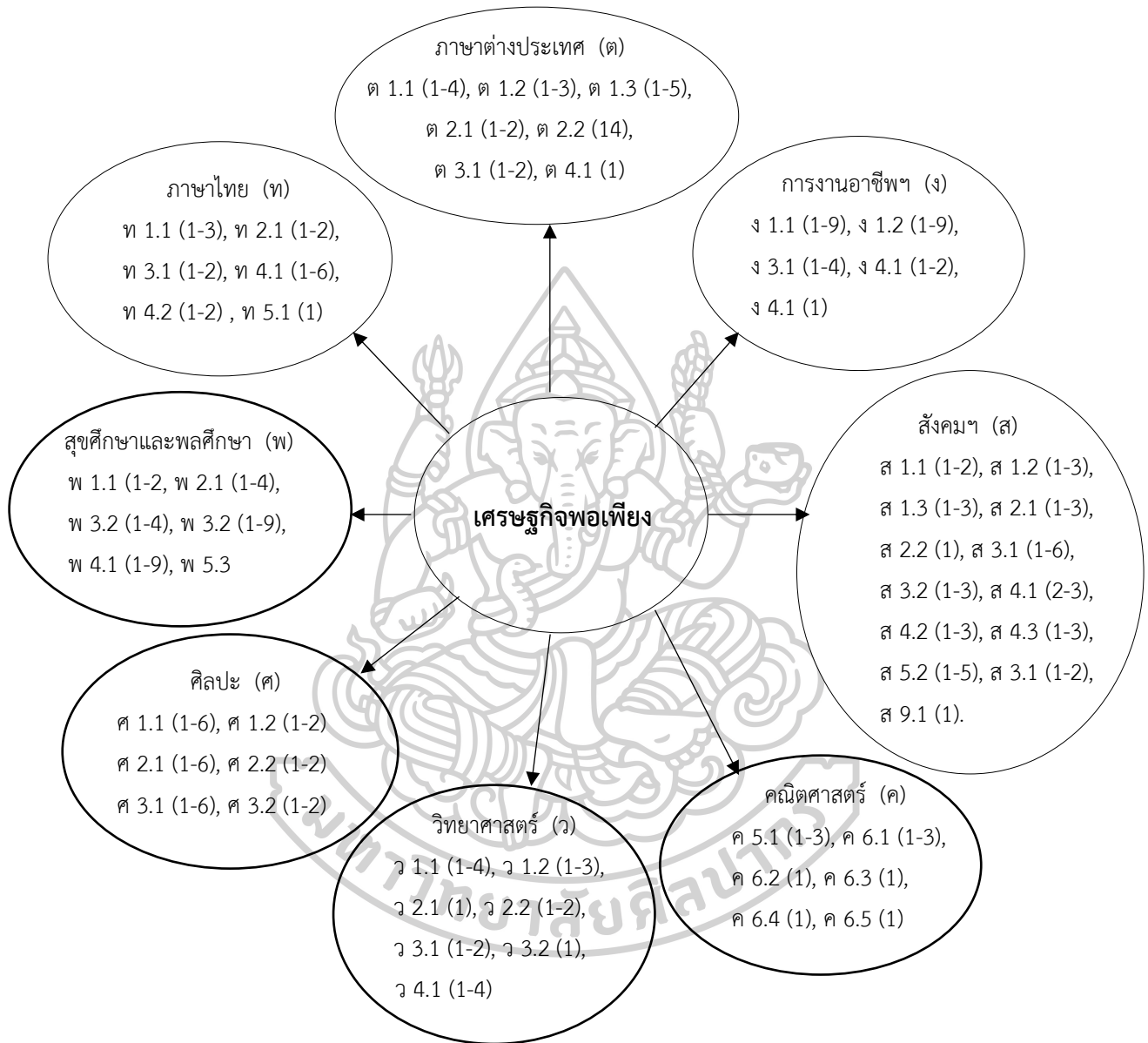
2.1 สอดแทรกหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ โดยจัดทำหน่วยการเรียนรู้แผนการเรียนรู้หรือสื่อการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่าง ๆ

2.2 ประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

5) การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอน

1. แนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถบูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ดังแผนที่ 4

แผนภูมิแสดงการวิเคราะห์หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง
สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

แผนภูมิที่ 4 แสดงการวิเคราะห์หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

2. การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ / แผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่เคร่งครัดรูปแบบของการเขียนหน่วย / แผนการจัดการเรียนรู้ ปรับได้ตามธรรมชาติของวิชาระดับชั้นตามบริบทของโรงเรียน แต่ขอให้คงหัวข้อสำคัญได้แก่

- 1) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
- 2) สาระการเรียนรู้
- 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 4) สื่อ/แหล่งเรียนรู้
- 5) การวัดและประเมินผล

3. การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ / แผนการจัดการเรียนรู้เน้นกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมและปลูกฝังวิธีการคิดและการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนให้ก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุล และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านวัตถุสิ่งของ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

4. ขั้นตอนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีดังนี้

4.1 กำหนดหน่วยการเรียนรู้โดยศึกษาและเลือกมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระและกำหนดขอบข่ายของเนื้อหาสาระที่จะเรียน แต่สามารถยืดหยุ่นได้ในแต่ละสถานศึกษา

4.2 วิเคราะห์เนื้อหาให้สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้

4.4 เลือกสื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการจัดการเรียน การสอน

4.5 กำหนดเครื่องมือวิธีการวัดและเกณฑ์การประเมินผลตลอดจนผลสัมฤทธิ์ที่ผู้เรียนได้รับได้แก่ นักเรียนได้รับความรู้ที่ชัดเจน นักเรียนมีแนวทางในการประยุกต์ใช้ความคิดในชีวิตประจำวัน นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง นักเรียนได้รับการวัดผลตามสภาพจริง²⁷

²⁷เรื่องเดียวกัน, 33.

แผนภูมิแสดงความเชื่อมโยงการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียง²⁸

²⁸ เรื่องเดียวกัน, 34.

จากแผนภูมิความเชื่อมโยงการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงมีแนวทางการดำเนินงาน
จำแนกแต่ละด้านดังต่อไปนี้

1. การบริหารจัดการศึกษา สถานศึกษามีกระบวนการบริหารจัดการศึกษาภายใน
สถานศึกษาที่เอื้อต่อการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้

1) ทบทวนปรับปรุงพัฒนาโครงสร้าง และกระบวนการบริหารจัดการให้สอดคล้องหรือ
รองรับการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเน้นการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาภิบาล มีความพอประมาณสมดุลกับภูมิสังคมของแต่ละสถานศึกษาอย่างเป็นพื้นฐานทางการ
วางแผนอย่างรอบคอบเป็นเหตุเป็นผลและไม่ประมาทหรือเสี่ยงในการจัดการโดยต้องเตรียมสร้าง
ภูมิคุ้มกันที่พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ

2) กำหนดวิสัยทัศน์นโยบายแผนงานโครงการและกิจกรรม และการปรับปรุงเพิ่มเติม
หรือจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสถานศึกษา มีการดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบ และมีการติดตาม
ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

3) พัฒนาบุคลากรทั้งผู้บริหารครูและกรรมการสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความพร้อมในการดำเนินการ ตามระบบการบริหารจัดการที่
เปลี่ยนแปลงและสามารถจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงรวมทั้งดำเนินชีวิต
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4) จัดระบบการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการ
และกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง

5) การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาสถานศึกษาควรจัดบรรยากาศ
และสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา ให้เป็นแหล่งเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ปลูกฝัง หล่อหลอม
คุณลักษณะอันพึงประสงค์และเอื้อต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ด้านศึกษา
บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีแนวทางดำเนินการ ได้แก่ จัดอาคารสถานที่และ
สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ที่เน้นความร่มรื่นสวยงามประโยชน์ใช้สอยเป็นแหล่งเรียนรู้และอนุรักษ์สืบสาน
ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมศิลปวัฒนธรรมสถาปัตยกรรมของท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญา
ท้องถิ่น กำหนดระเบียบธรรมเนียมปฏิบัติในสถานศึกษาที่ส่งเสริมความมีระเบียบวินัยเคารพธรรม
นิยมปฏิบัติกฎกติกาของสังคมส่วนรวมมีจิตอาสาจิตสาธารณะ การคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเช่น
การมีวินัย การเข้าคิวการรับประทานอาหาร การแต่งกายการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ฯลฯ ส่งเสริมและ
พัฒนาบรรยากาศด้านคุณธรรมเช่นการทำบุญ การบริจาคการปฏิบัติ กิจทางศาสนา การเข้าร่วม
กิจกรรมทางศาสนา การยกย่องส่งเสริมผู้กระทำความดีการส่งเสริมการแบ่งปันการช่วยเหลือกัน

และกัน ฯลฯ ส่งเสริมการแสวงหาความรู้และเผยแพร่ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงเช่นการจัดนิทรรศการการจัดการแข่งขันการหาความรู้โดยสื่อเทคโนโลยีและอื่น ๆ ส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงของผู้บริหารครูและบุคลากรในสถานศึกษา จัดโครงการและกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตนและการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนสถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอนตามแนวทางได้แก่ ร่วมกำหนดแผนนโยบายและการวางแผน รวมพลังข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการจัดสภาพและบรรยากาศภายในสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาที่บ้านและสถานที่อื่น ๆ ร่วมติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาควรมีการพัฒนาหรือบูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษาตามขั้นตอนดังนี้

1) สถานศึกษานำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพิจารณาปรับปรุงหรือเพิ่มเติมวิสัยทัศน์เป้าหมายคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในหลักสูตรสถานศึกษา

2) สถานศึกษาทบทวนเนื้อหาสาระสำคัญทั้ง 8 กลุ่มสาระ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรวมทั้งกิจกรรมเสริมที่เคยจัดมาก่อนและเห็นว่าสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3) ปรับปรุง หรือเพิ่มเติมมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหลักสูตรสถานศึกษาที่ปรับปรุงหรือเพิ่มเติม

4) ปรับปรุงเพิ่มเติมหรือจัดทำสาระการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ตามลำดับเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นบูรณาการกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง²⁹

3. การจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรให้สอดคล้องกับ วิถีชีวิตของผู้เรียนเน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์เน้นการปฏิบัติจริงบูรณาการ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนที่เหมาะสมในวิถีชีวิตประจำวันโดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

²⁹เรื่องเดียวกัน, 35-36.

1) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์การจัดการ การเผชิญสถานการณ์การแก้ปัญหา ฯลฯ ที่เริ่มจากชีวิตประจำวันและเชื่อมโยงสู่ครอบครัวสังคม ประเทศชาติและสังคมโลกบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) จัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการทดลองการปฏิบัติจริงทั้งในสถานศึกษาและ แหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาทั้งในรูปของการจัดทำโครงการโครงการงานและอื่น ๆ ทั้งการศึกษา รายบุคคลและเป็นกลุ่มบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

3) วัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุมความรู้ทักษะกระบวนการ เจตคติ คุณลักษณะอันพึงประสงค์

4. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพพัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายสติปัญญาอารมณ์และสังคมเสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรมจริยธรรมมีระเบียบวินัยปลูกฝัง และสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคมสามารถจัดการ ตนเองได้และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่าง มีความสุข

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 3 ลักษณะดังนี้

1) กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์ สิ่งแวดล้อมสามารถคิดตัดสินใจคิดแก้ปัญหาที่กำหนดเป้าหมายวางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตน ได้อย่างเหมาะสมนอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

2) กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัยความเป็นผู้นำผู้ตาม ที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกันการรู้จักแก้ปัญหาการตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกันเอื้ออาทรและสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถความถนัดและ ความสนใจของผู้เรียนให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอนได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์วางแผนปฏิบัติ ตามแผนประเมินและปรับปรุงการทำงานเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความเหมาะสมและ สอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียนบริบท ขอบสถานศึกษาและท้องถิ่นกิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย กิจกรรมลูกเสือเนตรนารียุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์และนักศึกษาทหาร และกิจกรรมชุมนุมชมรม

3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญ ตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมชุมชนและท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัครเพื่อแสดงถึง ความรับผิดชอบต่อความดีงามความเสียสละต่อสังคมมีจิตสาธารณะเช่นกิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

5. การติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สถานศึกษาควรจัดให้มีการติดตามและ ประเมินผลการดำเนินการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีแนวทาง ดำเนินการดังนี้

1) ติดตามและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโดยพิจารณาจาก ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจพื้นฐานด้านเศรษฐกิจพอเพียง ผลงานและการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันของผู้เรียนผลการประเมินโดยผู้ประเมินภายนอก หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากทุกภาคส่วน³⁰

2) ติดตามและประเมินความเหมาะสมของการดำเนินการในกระบวนการขั้นตอน และกิจกรรมการดำเนินการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม การจัดระบบบริหารจัดการการให้ ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และการประเมิน คุณลักษณะของผู้เรียนอันพึงประสงค์

3) จัดให้ระบบการรายงานผลการดำเนินการเป็นระยะ ๆ ทั้งการรายงานภายใน สถานศึกษาการรายงานต่อสาธารณชนและการรายงานหน่วยงานต้นสังกัดตามลำดับ

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

1) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้ ปลูกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ “อยู่อย่างพอเพียง”

2) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตาม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเน้นคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ 8 กลุ่ม สาระการเรียนรู้โดยแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีรายละเอียดดังนี้³¹

³⁰เรื่องเดียวกัน, 37-38.

³¹เรื่องเดียวกัน, 39-40.

กลุ่มสาระการเรียนรู้	คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์
ภาษาไทย	มีเหตุผลความรับผิดชอบคิดเป็นระบบ รักการอ่าน ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความคิดสร้างสรรค์เห็นคุณค่าวรรณคดีวรรณกรรมไทยใช้ภาษาเพื่อสร้างความสามัคคีมารยาทในการฟังพูดอ่านเขียน
คณิตศาสตร์	มีเหตุผลมีระเบียบวินัย ความรอบคอบความรับผิดชอบมีวิจรรย์ญาณ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ความสามารถในการเชื่อมโยงแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ
วิทยาศาสตร์	ความซื่อสัตย์เคารพในสิทธิของผู้อื่นประหยัดอดทนมุ่งมั่นรอบคอบ มีเหตุผลการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ใฝ่รู้ใฝ่เรียน อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	มีวินัยซื่อสัตย์กตัญญูขยันประหยัดอดออมอดทนเสียสละความพอดีพอเพียงความสามัคคีความรับผิดชอบต่อเอื้อเพื่อเอื้ออาทร การมีสัมมาคารวะจิตสำนึกในความเป็นไทยความเป็นพลเมืองดีในระบบอบประชาธิปไตยยกย่องเชิดชูเกียรติ ความภูมิใจในท้องถิ่น ประเทศชาติการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติความจงรักภักดีต่อชาติศาสนาพระมหากษัตริย์
สุขศึกษาและพลศึกษา	มีความรับผิดชอบต่อระเบียบวินัยรู้จักเข้าใจตนเองรับผิดชอบต่อตนเองเลือกบริโภคอย่างปลอดภัยรักษาสุขภาพอนามัย ค่านิยมที่ดีในเรื่องเพศ รักการออกกำลังกายมีใจกล้าแสดงออก หลีกเลียงและป้องกันตนเองจากความเสี่ยงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
ศิลปะ	มีความประณีตละเอียดรอบคอบ คิดสร้างสรรค์เชื่อมั่นสุนทรียทางอารมณ์ มีระเบียบวินัยมีสมาธิรับผิดชอบจิตใจงดงามรสนิยมที่ดี รักความสวยงามมีจินตนาการเห็นคุณค่าของศิลปะธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เห็นคุณค่าความสำคัญของศิลปะ วัฒนธรรมทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	มีความอดทนมุ่งมั่นมีวินัยมีความรับผิดชอบต่อซื่อสัตย์ขยันประหยัดอดออมตรงต่อเวลาเอื้อเพื่อเสียสละ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์รักการทำงานทำงานอย่างเป็นระบบ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีลักษณะกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมมีความหลากหลายของเนื้อหาตามสถานะภูมิสังคมของแต่ละสถานศึกษาสอดคล้อง กับความต้องการ/ความจำเป็นโรงเรียนคนในชุมชน และเหมาะสมกับภูมิประเทศสภาพแวดล้อมและความคิดความเชื่อวิถีชีวิต แต่ที่สุดแล้วต้องปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีวิถีคิด อุบิสัยและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการหลักโดยนักเรียนนักศึกษาและมีครูเป็นผู้นำหรือผู้สนับสนุนกล่าวคือ จำนวนนักเรียน/ครูที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ ไม่ควรมีน้อยกว่า 25 % ของจำนวนบุคลากรทั้งหมดของโรงเรียน นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการควรมีความประพฤติดีสมัครใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนอยู่ในระดับปานกลางถึงดีและมีสุขภาพดี ครูที่เข้าร่วมโครงการขอควรมีความประพฤติดีสมัครใจและมีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม

การจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงคือพอประมาณกับศักยภาพของนักเรียน พอประมาณกับภูมิสังคมของโรงเรียนและชุมชนที่ตั้งฝึกให้เด็กคิดเป็นทำ เป็นอย่างมีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันในด้านต่าง ๆ โดยการดำเนินกิจกรรมต้องนำไปสู่ความยั่งยืนของผล สมเหตุสมผลมีหลักคิดและหลักปฏิบัติของกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักวิชาการที่เกี่ยวข้องรายละเอียดของโครงการแสดงถึงความรอบคอบของการวางแผนดำเนินโครงการ ภูมิคุ้มกันที่ดีการวางแผนโครงการคำนึงถึงความเสี่ยงในการดำเนินโครงการโดยมีข้อเสนอทางเลือกหากมีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้น

การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ความรู้ควบคู่กับคุณธรรม กิจกรรมต่าง ๆ ต้องส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมใช้ความรู้รอบคอบระมัดระวังมีความรอบรู้มากขึ้นเปิดโอกาสให้ได้มีการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ส่งเสริมการมีคุณธรรมด้วยฝึกการทำงานด้วยความรับผิดชอบฝึกทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเช่น ความมีระเบียบวินัยมีสัมมาคารวะซื่อสัตย์สุจริตไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่นมีความกตัญญูกตเวที มีสติปัญญา แยกแยะถูกผิด ควรไม่ควรมีความขยันหมั่นเพียรสนใจใฝ่รู้อดทนมีวินัยมีสัมมาคารวะมีจิตสำนึกเห็นประโยชน์ของการช่วยเหลือผู้อื่นและทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมร่วมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและสืบสานวัฒนธรรมไทย เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เกิดความก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุลทางเศรษฐกิจ/ สังคม/สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนและสามารถขยายผลออกสู่ชุมชนได้

ตัวอย่างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมการอยู่อย่างพอเพียงในสถานศึกษา

การจัดการ การผลิต/การบริโภคในโรงเรียน/ชุมชน ให้เกิดความพอเพียงและสมดุล กินพอดี อยู่พอดี เช่น โครงการอาหารกลางวัน การส่งเสริมการผลิตเกษตรอินทรีย์/เกษตรผสมผสาน บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง การรักษาสสมดุลของสังคม และธรรมชาติ การพัฒนาอาชีพ/สร้างรายได้ เสริม โดยประยุกต์ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดหรือโดยการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม หรือ ต่อยอดกับภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการและการจัดระบบองค์กรความร่วมมือ ทางการเงิน

การผลิต การตลาด เช่น การทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย การจัดตั้งสหกรณ์รูปแบบต่าง ๆ การจัดตั้งธนาคารโรงเรียน เป็นต้น การจัดการ (รักษา/ฟื้นฟู) ทรัพยากรธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม/ขยะ ทั้งในโรงเรียนและในชุมชน อย่างยั่งยืน โดยใช้หลักวิชาการ ความประหยัด ความรอบคอบ การจัดการระบบพลังงานของโรงเรียน/ชุมชน ให้สามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น (ประหยัดผลิตเอง/ทดแทน) การอนุรักษ์ที่เกื้อกูล ช่วยเหลือ คนยากจน ผู้ด้อยโอกาส (เช่น ผู้ป่วยโรคเอดส์ เด็กกำพร้า เด็กยากจน) ในสังคม ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การสร้างจิตสำนึก รักท้องถิ่น/รักชุมชน เช่น การรักษา/ฟื้นฟู ประเพณี/วัฒนธรรมไทยภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานที่ทางประวัติศาสตร์/โบราณสถานการสร้างความรู้สึกรักเป็นเจ้าของ/มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การสร้างจิตสำนึกรักชาติ-ศาสนา-กษัตริย์ เช่น รมรงค์การเห็นคุณค่าของสินค้าไทยการเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของชาติ ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ การเข้าร่วมในกิจกรรมทางศาสนาต่าง ๆ การเรียนรู้คำสอนในศาสนา การฝึกปฏิบัติธรรม เป็นต้น ฯลฯ³²

ตารางตัวอย่างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมการอยู่อย่างพอเพียง³³

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
ด้านวัตถุ/เศรษฐกิจ	
1. รู้จักการใช้จ่ายของตนเอง ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล พอประมาณ ประหยัดเท่าที่จำเป็น	- บันทึกบัญชีรายรับและรายจ่าย - วิเคราะห์บัญชีรายรับและรายจ่าย - แลกเปลี่ยนประสบการณ์ - ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคเพื่อลดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือย
2. รู้จักออมเงิน มีกลไกลดความเสี่ยง - ระบบสวัสดิการ - ระบบออมเงิน - ระบบสหกรณ์ - ระบบประกันต่าง ๆ	- ออมอย่างเพียงพอ - สืบตาดำการออม - จัดตั้งกลุ่ม/สหกรณ์ออมทรัพย์
3. รู้จักประหยัด - ใช้และกินอย่างมีเหตุผล ไม่ฟุ่มเฟือย - ใช้พลังงานเท่าที่จำเป็น - ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	- ปลุกผักสวนครัวรั้วกินได้ - เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ ไข่กิน ไข่ขาย - ใช้สินค้าที่ประหยัดพลังงาน - รีไซเคิลขยะเพื่อนำมาใช้ใหม่ - นำของเหลือใช้มาทำให้เกิดประโยชน์

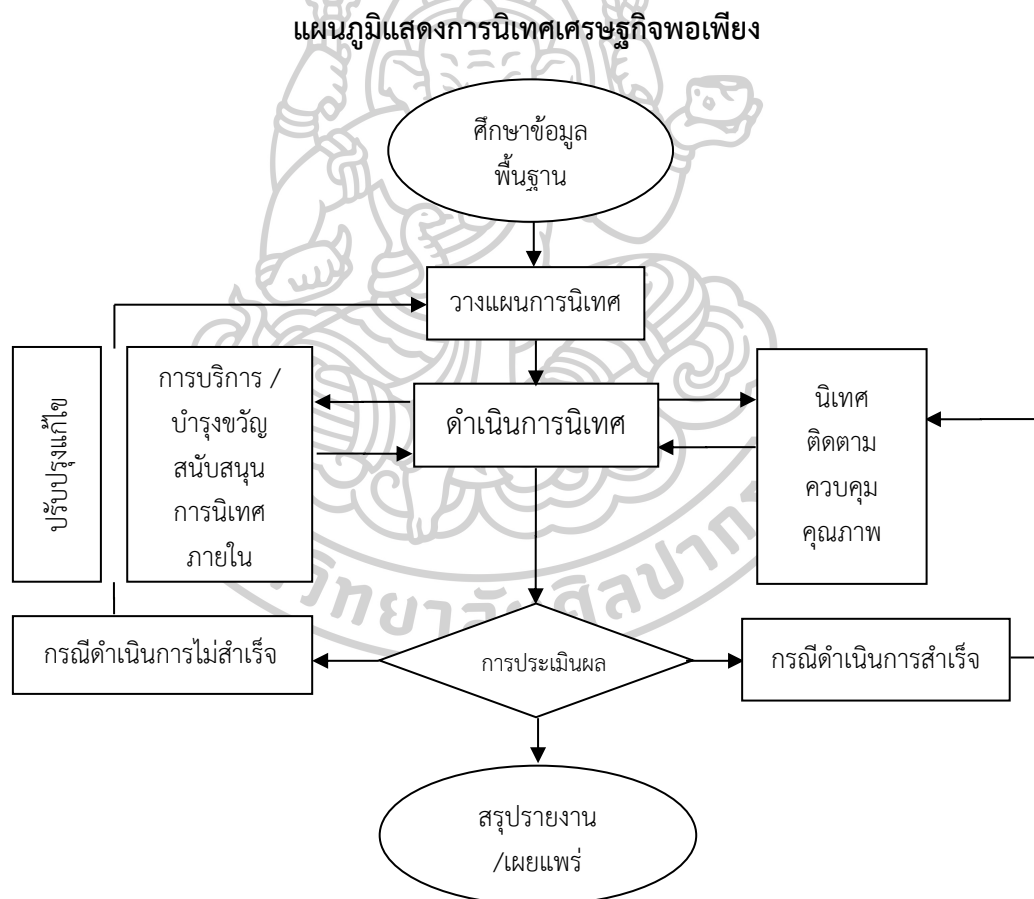
³²เรื่องเดียวกัน, 52-53.

³³เรื่องเดียวกัน, 54.

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<p>4. พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ โดยผลิตหรือสร้างรายได้ที่</p> <ul style="list-style-type: none"> - สอดคล้องกับความต้องการ - สอดคล้องกับภูมิสังคม - สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น - สอดคล้องกับทรัพยากรท้องถิ่น 	<p>เน้นการผลิตเพื่อพึ่งตนเองให้เพียงพอกับการบริโภคและการผลิตที่หลากหลาย เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปลูกพืชผักผสมผสาน - ปลูกพืชสมุนไพรไทย - ผลิตสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่น - จัดอบรมพัฒนาอาชีพในชุมชน
ด้านสังคม	
<p>5. รู้จักช่วยเหลือสังคมหรือชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปลูกจิตสำนึกสาธารณะ - ปลูกฝังความสามัคคี - ปลูกฝังความเสียสละ - เผยแพร่ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง 	<p>เห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมลด ละ เลิก อบายมุข - จัดกิจกรรมช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส - จัดค่ายพัฒนาเยาวชน - จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ภายในชุมชน
ด้านสิ่งแวดล้อม	
<p>6. สร้างสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปลูกจิตสำนึกรักษาสีเขียว - ฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรมในท้องถิ่น - ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น - ฟื้นฟูดูแลสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น 	<p>พัฒนาความรู้เกี่ยวกับดิน น้ำ ป่า เพื่อฟื้นฟู รักษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - โครงการชีวิตวิถี - จัดอบรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ - จัดทำฝายแม้ว
<p>7. สืบสารวัฒนธรรมไทย</p> <ul style="list-style-type: none"> - สร้างจิตสำนึกรักชาติ รักบ้านเกิด - ฟื้นฟูและอนุรักษ์อาหารประจำท้องถิ่น - ฟื้นฟูและอนุรักษ์ดนตรีไทย และเพลงไทย - ฟื้นฟูและอนุรักษ์วัดบูรณ และโบราณสถาน 	<ul style="list-style-type: none"> - ปลูกฝังมารยาทไทย - ส่งเสริมอาหารประจำท้องถิ่น - ส่งเสริมการใช้ภาษาไทย และภาษาประจำท้องถิ่น - ทำนุบำรุงโบราณวัตถุและโบราณสถาน - พัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น - รณรงค์การใช้สินค้าไทย
<p>8. ส่งเสริมศีลธรรม จริยธรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปลูกจิตสำนึกความรักชาติ - ตระหนักถึงคุณค่าของพระพุทธศาสนาและศาสนาที่ตนศรัทธา - จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความสำคัญกับการรักษาศิลหรือสวดมนต์เป็นประจำ - ส่งเสริมการฝึกอบรมสมาธิภาวนา - ร่วมกันทะนุบำรุงศาสนาด้วยการปฏิบัติบูชาและการร่วมดูแลวัดและศาสนสถานต่างๆ

แนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียง

การดำเนินงานเพื่อให้การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จและบรรลุผลได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากต้องการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพแล้ว การนิเทศถือว่าเป็นวิธีการพัฒนาคุณภาพหนึ่งที่จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น ดังนั้น บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกภาคส่วนต้องรวมพลังกันส่งเสริมสนับสนุน ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การนิเทศเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน ติดตามกำกับ ตรวจสอบประเมินผล การดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ในการดำเนินการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียง มีลำดับขั้นตอนตามแผนภูมิข้างล่าง

แผนภูมิที่ 5 แสดงการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียง

รายละเอียดการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ประกอบด้วยขั้นตอน การดำเนินงานและกิจกรรม ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินงาน	กิจกรรมสำคัญที่ปฏิบัติในสถานศึกษา
1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	
1.1 จัดให้มีเครื่องมือ - แบบสอบถามผู้บริหาร ครู	1.1 ศึกษาข้อมูลโดยใช้วิธี - สัมภาษณ์ - สอบถาม - สํารวจ
1.2 กำหนดแหล่งข้อมูล	1.2 วิเคราะห์ข้อมูล/กำหนดจุดที่จะต้องพัฒนา - ร่วมกับสถานศึกษาวิเคราะห์จุดที่ต้องพัฒนา - เรียงลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ
1.3 รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับจุดเด่น จุดด้อยที่จะต้องพัฒนาของสถานศึกษาต่าง ๆ	1.3 รวบรวมข้อมูลที่เป็นจุดพัฒนาเพื่อนำไปวางแผนสนับสนุนและพัฒนาต่อไป
1.4 วิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำเป็นสารสนเทศ เชิงคุณภาพของสถานศึกษา	
2. ร่วมวางแผนการนิเทศ	
2.1 วางแผนการนิเทศ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	การร่วมวางแผนในการพัฒนา 2.1 สร้างความตระหนัก 2.2 ร่วมกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนางาน 2.3 ร่วมประชุมกำหนดรายละเอียดขั้นตอน การดำเนินงานกับโรงเรียน 2.4 ให้ความรู้ ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะกิจกรรมต่าง ๆ 2.5 ร่วมจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน/รายงาน 2.6 รวบรวมข้อมูลที่เป็นจุดพัฒนา เพื่อนำไปวางแผนสนับสนุนและพัฒนาต่อไป
3. ดำเนินการนิเทศเพื่อพัฒนางานในสถานศึกษา	
3.1 นิเทศ ติดตาม ควบคุมคุณภาพ 3.2 บริการ บำรุงขวัญ กำลังใจ 3.3 สนับสนุนการนิเทศภายใน	3.1 ศึกษาผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา 3.2 เสนอแนะนวัตกรรม สื่อ เครื่องมือในการพัฒนา โดยร่วมคิดและร่วมปฏิบัติ 3.3 รวบรวมปัญหา และข้อเสนอแนะ เพื่อดำเนินการสนับสนุน 3.4 ใช้เทคนิคนิเทศที่หลากหลายตามบริบทของสถานศึกษาและปัญหาที่พบ 3.5 สนับสนุนให้เกิดการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนการดำเนินงาน	กิจกรรมสำคัญที่ปฏิบัติในสถานศึกษา
4. ประเมินการดำเนินงาน	
4.1 ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา	4.1 ประเมินสภาพความสำเร็จของสถานศึกษา
4.2 วางแผนในการนำเสนอผลงานให้เกิดความภาคภูมิใจแก่สถานศึกษา	4.2 รวบรวมกิจกรรม/ความสำเร็จ ที่สถานศึกษาภาคภูมิใจ
	4.3 นำผลการประเมินไปเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาและผลงคุณภาพ
5. สรุปผลการดำเนินงาน และแนวทางการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	
5.1 จัดเวทีนำเสนอผลงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับเขตพื้นที่การศึกษา	5.1 จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน
5.2 คัดเลือก Best Practices	5.2 เผยแพร่ผลงาน/ยกย่องเชิดชูเกียรติ (จัดนิทรรศการ/แลกเปลี่ยนเรียนรู้/การจัดการความรู้/ประกาศเกียรติคุณ/โล่รางวัล)
5.3 สรุปรายงาน จัดทำเอกสารเผยแพร่	

ในการนิเทศการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นิเทศต้องส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการใน 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา สภาพความสำเร็จ คือ สถานศึกษามีระบบบริหารจัดการศึกษา โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน การนิเทศด้านบริหารจัดการมีสาระการนิเทศ ประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านวิชาการ 3) ด้านงบประมาณ 4) ด้านอาคารสถานที่ 5) ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน สภาพความสำเร็จ คือ สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้บูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกระดับชั้นนำสู่ความสมดุลด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม สาระการนิเทศด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1) การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน 2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4) ผู้เรียนมีความรู้ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ 5) การวัดและประเมินผล

3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สภาพความสำเร็จ สถานศึกษาจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เกื้อกูล ส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมสนองความสนใจ ความถนัด ความสามารถ และความต้องการของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การนิเทศด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีสาระการนิเทศ ประกอบด้วย 1) กิจกรรมแนะแนว 2) กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วยกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ นักศึกษาวิชาทหาร กิจกรรมชุมชน ชมรมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา สภาพความสำเร็จ คือ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมนำความรู้ และมีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ปกครอง ชุมชน มีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การนิเทศด้านการพัฒนาบุคลากรมีสาระการนิเทศ ประกอบด้วย 1) การสร้างความตระหนักและเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4) การติดตามประเมินผล และพัฒนาบุคลากรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5) การเผยแพร่แนวคิด และการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง³⁴

ข้อมูลของโรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม

โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ก่อตั้งเมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2519 โดยอาจารย์ใหญ่โรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์พิทยาคม โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนตลอดจนชุมชนในพื้นที่ได้แบ่ง เนื้อที่จากโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์พิทยาคมจำนวน 50 ไร่ ให้กรมสามัญศึกษาจัดตั้งโรงเรียนเพื่อเปิดสอน นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา จุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเยาวชนในพื้นที่ที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา อันเนื่องจากนักเรียนที่จบการศึกษาในระดับชั้นศึกษาปีที่ 6 แล้วนั้น แต่เดิมไม่สามารถเดินทางไปศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ เนื่องจากคมนาคมไม่สะดวกต้องเดินทางโดยใช้เรือเป็นยานพาหนะในการเดินทาง สาเหตุที่ชื่อโรงเรียนว่า “โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม” นั้น เนื่องจากคลองส่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรที่ชุมชนชาวสหกรณ์นิคมบ้านไร่ร่วมกันขุดได้ตั้งชื่อคลองส่งน้ำนั้นว่า “คลองพิทยาลงกรณ์” ซึ่งได้มาจากชื่อของกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ผู้ริเริ่มนำระบบสหกรณ์เพื่อการเกษตรมาใช้ในประเทศไทย

โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ตั้งอยู่เลขที่ 16 แขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน จังหวัดกรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10150 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โทรศัพท์ 02-4524740 โทรสาร 02-4524793 ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ atpk@hotmail.co.th เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่บริการของสถานศึกษาได้แก่ หมู่ 9 หมู่ 10 แขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน จังหวัด กรุงเทพมหานคร ตำบลนาเกลือ ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ และตำบลพันท้ายนรสิงห์ จังหวัดสมุทรสาคร โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคมมีบุคลากรทางการศึกษา ดังนี้

³⁴เรื่องเดียวกัน, 61-62.

1	นางสาววิมลนาถ	บัวแก้ว	ผู้อำนวยการ โรงเรียน	ผู้อำนวยการโรงเรียน
2	นายจรูญ	แดงอุไร	ครูชำนาญการ	
3	นางกัญท์กมล	แดงอุไร	ครู	หัวหน้ากลุ่ม บริหารงานทั่วไป
4	นางกฤตยาภรณ์	ขันตี	ครู	หัวหน้ากลุ่ม บริหารงานวิชาการ
5	นางสุภารัตน์	จำปาทอง	ครู	หัวหน้ากลุ่ม บริหารงาน งบประมาณ
6	นายกิตติ	โพธิ์อ่อน	ครู	
7	นายพินิจ	เครือเหลา	ครู	
8	นางลดาวัลย์	รวิยะวงศ์	ครู	
9	นางสาวญาดา	สังข์ภูมิไฉน	ครู	
10	นางสาวเกสริน	ภาคสุทธิผล	ครู	หัวหน้ากลุ่ม บริหารงานบุคคล
11	นางสาวสุนันทา	อุ้นจางวาง	ครูผู้ช่วย	
12	นางเบ็ญจวรรณ	รอบคอบ	ครูผู้ช่วย	
13	นางสาวพัชราภรณ์	บุญเกื้อ	ครูผู้ช่วย	
14	นายณัฐพงศ์	ทองมา	ครูผู้ช่วย	
15	นายชาญณรงค์	ขันเงิน	ครูผู้ช่วย	
16	นายณัฐพงษ์	ชนะการี	ครูผู้ช่วย	
17	นางสาววีรยา	นามวงศ์ชัย	ครูผู้ช่วย	
18	นางสาวอภิญา	เกิดทะเล	ครูผู้ช่วย	
19	นางสาวพัชรา	สุวรรณชัย	ครูผู้ช่วย	
20	นางสาวอรุวารรณ	ดวงมาลย์	ครูผู้ช่วย	
21	นายชยกร	ชุ่มมงคล	ครูผู้ช่วย	
22	นางสาวอติตยา	ศรีประเสริฐ	ครูผู้ช่วย	
23	นายพงษ์	บุตรวัง	ครูผู้ช่วย	
24	นางสาว อริสา	ทองอัญญา	ครูผู้ช่วย	
25	นายมนิชิน	แก้วหอมคำ	ครูผู้ช่วย	

26	นางสาวศศิธร	สงวนรัตน์	ครูผู้ช่วย
27	นายสมบัติ	ทั้งทอง	พนักงานราชการ
28	นายพันธ์วัช	ธิศรี	พนักงานราชการ
29	นายสุรพล	ฉายอรุณ	ลูกจ้างประจำ
30	นายสันติภพ	ถือดีย้ง	ครูอัตราจ้าง
31	นางสาวปิยะนุช	ฉายอรุณ	ครูอัตราจ้าง

วิสัยทัศน์ ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนเต็มศักยภาพก้าวทันเทคโนโลยีสู่ความเป็นสากล บนพื้นฐานของคุณธรรมจริยธรรม และความเป็นไทย สุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

พันธกิจ ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนเต็มศักยภาพให้มีความรู้ ทักษะคิด ทักษะความสามารถ และคุณธรรม ตาม มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมให้ผู้เรียนอนุรักษ์วัฒนธรรม และสืบสาน ประเพณีอันดีงาม ส่งเสริมให้ ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ พัฒนาสิ่งแวดล้อม ยึดมั่นในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาครูและ บุคลากรทางการศึกษาได้มาตรฐานวิชาชีพ

เอกลักษณ์ พอเพียง

อัตลักษณ์ ป่าชายเลน

เป้าประสงค์

1. พัฒนาระบบบริหารและการจัดการศึกษาตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
2. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีศักยภาพ และบุคลิกภาพที่เหมาะสมต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียน
3. พัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่
  - 3.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์และยึดมั่นในหลักศาสนาที่ตนนับถือ
  - 3.2 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
  - 3.3 มีทักษะในการทำงาน การจัดการ รักรการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริตและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
  - 3.4 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิด ไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์
  - 3.5 มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร
  - 3.6 มีทักษะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
  - 3.7 มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

3.8 มีสุขลักษณะ สุขภาพกาย สุขภาพจิต บุคลิกภาพที่ดี และปลอดภัยเสพติด

3.9 มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.10 มีค่านิยมที่เป็นผู้ผลิตมากกว่าผู้บริโภค

3.11 ภูมิใจในความเป็นไทย รักประเทศชาติท้องถิ่น การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มุ่งทำประโยชน์เพื่อสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

4. พัฒนาคูณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ดังนี้

4.1 มีวินัยปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน

4.2 มีความรับผิดชอบ

4.3 มีความซื่อสัตย์

4.4 มีจิตสาธารณะ มีน้ำใจ และมีจิตสำนึกเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย การดำเนินงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

งานวิจัยภายในประเทศ

ชวลิต จันทร์ศรี ได้จัดทำวิจัยเรื่องสาระการเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 พบว่า สาระการเรียนรู้ทั่วไปที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายสาระ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 สาระ คือ เจื่อนไขคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ สุจริต ด้านความขยัน ด้านความแบ่งปันและด้านความอดทน³⁵

เพ็ญนภา อีรทองดี ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการ

³⁵ ชวลิต จันทร์ศรี, “สาระการเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2” (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550), บทคัดย่อ.

บริหารจัดการของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการของสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง และประเภทของสถานศึกษา พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) พบว่า ในด้านการบริหารงานทั่วไปยังขาดแคลนงบประมาณและขาดวิธีการในการประเมินโครงการ ด้านวิชาการพบปัญหาในการบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล ส่วนด้านบุคลากรนั้นยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสถานศึกษายังไม่ให้ความสำคัญในการดำเนินการด้านความสัมพันธ์กับชุมชน³⁶

เสาวลักษณ์ มาพร ได้ศึกษาเรื่องความพร้อมในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ความพร้อมในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษาโดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน มีความพร้อมในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยรายด้านพบว่า มีความพร้อมในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ 6 ด้าน ดังนี้ ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายใน ด้านการติดตามและประเมินผล ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดระบบบริหารจัดการของสถานศึกษา ด้านการให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและด้านการจัดการเรียนการสอน³⁷

ปรีชา ศรีลับขวา ได้ศึกษาสภาพการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอฝาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของแก่น เขต 1 ผลการศึกษาพบว่าสภาพการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอฝาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 นั้นมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมา

³⁶เสาวลักษณ์ มาพร, “ความพร้อมในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550), บทคัดย่อ.

³⁷เพ็ญญา ธีรทองดี, “การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2” (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2552), บทคัดย่อ.

บริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนในระดับมาก โดยเฉพาะการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา และควรให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา³⁸

เทวิล ศรีสองเมือง ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบเครือข่ายการจัดการเรียนการสอนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบเครือข่ายการจัดการเรียนการสอนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบคือ โครงสร้างของเครือข่าย วัตถุประสงค์ของเครือข่าย บทบาทหน้าที่ของสมาชิกเครือข่าย กิจกรรมของเครือข่าย ผลลัพธ์ที่จะเกิดจากเครือข่ายและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของเครือข่าย บทบาทหน้าที่ของแต่ละองค์ประกอบของเครือข่าย ประกอบด้วย 1) กำหนดกรอบการประสานงานและความร่วมมือของสมาชิกเครือข่าย 2) กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของเครือข่าย 3) กำหนดภารกิจหรืองานที่สมาชิกในเครือข่ายร่วมกันทำ 4) กำหนดแนวทางการดำเนินกิจกรรมของเครือข่าย 5) กำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับเครือข่าย 6) กำหนดปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของเครือข่าย ซึ่งองค์ประกอบของเครือข่ายทั้ง 6 ด้าน มีความสัมพันธ์เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน รูปแบบเครือข่ายการจัดการเรียนการสอนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีความเหมาะสมมากที่สุดคือ วัตถุประสงค์ของเครือข่าย รองลงมาคือผลลัพธ์ของเครือข่าย และโครงสร้างของเครือข่ายกับด้านปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของเครือข่ายซึ่งมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมเท่ากัน ด้านที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดคือ ผลลัพธ์ของเครือข่าย และด้านโครงสร้างของเครือข่ายตามลำดับ³⁹

ศรประภา พงษ์หัตถาศิลป์ ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่าการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครโดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ 1) การบริหารวิชาการ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การบริหารบุคคล และ 4) การบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมาก

³⁸ ปรีชา ศรีลับขวา, “สภาพการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอฝาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1” (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2551), บทคัดย่อ.

³⁹ เทวิล ศรีสองเมือง, “การพัฒนาารูปแบบเครือข่ายการจัดการเรียนการสอนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), บทคัดย่อ.

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ที่มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ครูที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนต่างกัน 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และไม่ต่างกัน 1 ด้าน คือ ด้านการบริหารงบประมาณ⁴⁰

สัญญา จารุจินดา ได้ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการในการน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงพอเพียงสู่การปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า แนวทางการบริหารจัดการในการน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ส่วนแนวทางการพัฒนาครูนั้นในด้านบริหารวิชาการควมมีการจัดประชุมทางวิชาการทุกเดือนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ด้านบริหารงบประมาณควรส่งเสริมให้ครูมีการวางแผนการใช้งบประมาณให้สอดคล้องกันแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้านบริหารงานบุคคลควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูในโรงเรียนเพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียงรวมทั้งการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ส่วนด้านบริหารทั่วไป ควรส่งเสริมให้ครูทำงานร่วมกับชุมชนและหน่วยงานราชการอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะให้ทุกภาคส่วนนั้นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา⁴¹

สรสิทธิ์ พรรณวงศ์ ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนนาหว้าพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนนาหว้าพิทยาคม โดยรวมและรายด้านทั้ง 4 กลุ่มงาน คือ กลุ่มบริหารงานวิชาการ กลุ่มบริหารงานงบประมาณ กลุ่มบริหารงานบุคลากรและกลุ่มบริหารงานบริหารทั่วไป มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก⁴²

⁴⁰ศรประภา พงษ์หัตถาศิลป์, “การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร” (สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2557), บทคัดย่อ.

⁴¹สัญญา จารุจินดา, “แนวทางการบริหารจัดการน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน” (การศึกษานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2551), บทคัดย่อ.

⁴²สรสิทธิ์ พรรณวงศ์, “การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนนาหว้าพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2” (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร), บทคัดย่อ.

มงคล อินทรโชติ ได้ศึกษาเปรียบเทียบระดับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 ในภาพรวมพบว่า การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงาน 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป มีความสำเร็จอยู่ในระดับมากทุกด้านและเมื่อเปรียบเทียบระดับความสำเร็จในการบริหารจะมีความคิดเห็นแตกต่างกันผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการให้ชุมชนมีส่วนร่วมพัฒนาการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้บริหารสถานศึกษายังมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการจัดการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของการวางแผนและการดำเนินการ⁴³

กัธร ทาเวียง ได้ทำการวิจัยเรื่อง การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จากข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนี้ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาทุกคนมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกด้าน โดยเฉพาะด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งยังให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจ สามารถนำไปประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นแบบอย่างกับชุมชนได้⁴⁴

กันตยา มานะกุล ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกรณีศึกษาชุมชนบ้านจอมจันทร์ หมู่ที่ 2 ตำบลสันทราย อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย พบว่าหลังเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการ 1) มีคะแนนรวมจากการทำแบบทดสอบด้านการอ่านออกเขียนภาษาไทย เพิ่มขึ้นร้อยละ 81.0 2) มีคะแนนรวมจากการทำแบบทดสอบด้านกรกินอาหารถูกต้องครบถ้วนเพิ่มขึ้นร้อยละ 77.9 3) มีคะแนนรวมจากการทำแบบทดสอบด้านครอบครัวมีความอบอุ่น

⁴³มงคล อินทรโชติ, “การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3” (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2552), บทคัดย่อ.

⁴⁴กัธร ทาเวียง, “การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553), 83.

เพิ่มขึ้นร้อยละ 79.4 นอกจากนี้ จากการสังเกตและสัมภาษณ์หลังเรียนพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจที่ถูกต้อง⁴⁵

งานวิจัยต่างประเทศ

ฟิลลิป ยัง พี ฮอง (Philip Young P. Hong) และคณะ ได้ศึกษาเรื่องประโยชน์ของเศรษฐกิจพอเพียง ปรัชญาไทยในมุมมองที่กว้างขึ้น พบว่าความพอเพียงในตนเองเป็นข้อสรุปของความไม่แน่ใจ เป็นความสงสัยลังเลของรัฐสวัสดิการอย่างอเมริกา ความพอเพียงของตนเองได้รับการยอมรับทั่วไปในวงจรรยาบรรณสวัสดิการทางสังคม ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีความสัมพันธ์กับความเป็นอิสระและเสถียรภาพทางการเงิน แต่อย่างไรก็ตามเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เป็นความหมายที่ตกลงกันในทางปฏิบัติ โดยผู้จัดทำนโยบาย นักวิจัย หรือผู้ให้บริการและความหมายที่ใช้บ่อยโดยไม่มีกำหนดความหมายหรือข้อนิยามร่วมกัน ในความเห็นนี้ วัตถุประสงค์ของการศึกษาคั้งนี้เป็นการให้เห็นถึงเนื้อหาที่มีการกำหนดจากบนลงล่างของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นเป้าหมายนโยบายสังคมที่ตรงกับแผนการฝึกอบรมอาชีพที่ตรงกับแนวทางของแผนงานฝึกอบรมให้กับผู้รับบริการที่เข้าใจความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง การใช้ทฤษฎีแนวคิดพื้นฐานในการศึกษา การกำหนดนิยามความหมายของความพอเพียงของตนเองจากล่างไปสู่บนที่ได้รับจากการประชุมกลุ่มของกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ การประชุมกลุ่มได้รับการถ่ายทอดเพื่อการวิเคราะห์เนื้อหาจากการนิยามความหมายของความพอเพียงในตนเองที่กำหนดจากกลุ่มผู้รับบริการ ข้อค้นพบจากการศึกษาได้เสนอแนะว่าความพอเพียงในตนเองเป็นกระบวนการของการพัฒนาทางจิตใจให้เกิดความเข้มแข็ง และเรียนรู้เป้าหมายเป็นการสร้างความก้าวหน้าไปสู่ความเป็นจริงของผลลัพธ์ทางการเงิน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนที่แทรกเข้ามาเพื่อใช้เป็นฐานในการมอบอำนาจให้กับผู้รับบริการและการพัฒนากำลังแรงงานของชุมชน⁴⁶

เฮิร์ท ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “Effective leadership for total quality management” เป็นการบริหารคุณภาพขององค์การในระดับประถมศึกษา กล่าวถึงกิจกรรมการผลิต และการบริการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบภาวะผู้นำและการใช้เครื่องมือการบริหารคุณภาพทั้งองค์การ พบว่า

⁴⁵กันตยา มานะกุล. “การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาชุมชนบ้านจอมจันทร์ หมู่ที่ 2 ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย” (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550), บทคัดย่อ.

⁴⁶Philip Young P. Hong, Vamadu A. Sheriff, and Sandra R. Naeger, “A Bottom-up Definition of Self-sufficiency Voices from Low-income Jobseekers,” *Qualitative Social Work* 8, 3 (September 2009): 357-376.

ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมภาวะผู้นำมากกว่ารูปแบบของภาวะผู้นำและวิธีการจัดการคุณภาพของผู้นำ ซึ่งรูปแบบการปฏิรูปของผู้นำและการให้รางวัลมีความสัมพันธ์ทางบวก เป็นปัจจัยและวิธีการจัดการคุณภาพ ส่วนรูปแบบธุรกิจของภาวะผู้นำเป็นความสัมพันธ์ทางลบ⁴⁷

สรุป

จากผลการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นว่าการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น มีเป้าหมายสำคัญคือการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ต้องการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียงเห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นและแบ่งปันมีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมค่านิยมเอกลักษณ์ความเป็นไทย ซึ่งเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงและการปฏิบัติให้ดำเนินไปในทางสายกลาง ทำให้เกิดการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ข้อกำหนดดังกล่าวแล้วเป็นไปตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถดำเนินการได้ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการจัดการสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ดังนั้นการศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคมจึงนับว่ามีประโยชน์ต่อสถานศึกษาหากได้นำหลักปรัชญาดังกล่าวไปบูรณาการในการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันซึ่งแก่นแท้ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือวิถีชีวิตของคนไทยการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาจึงเป็นการพัฒนาคนไทยสังคมและเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและมั่นคงได้ในสังคมโลก

---

⁴⁷ Hirtz, P. D., "Effective leadership for total quality management," *Dissertation Abstracts International* 63, 5: 132.

บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม” ดำเนินการวิจัยด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม และ 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยประชากรที่ศึกษาคือบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม รวมทั้งสิ้น 30 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มงาน จำนวน 4 คน และครูผู้สอน จำนวน 25 คน ทั้งนี้ไม่รวมถึงผู้วิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัยและบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ข้างต้น จึงได้ลำดับขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย

ผู้วิจัยจัดเตรียมโครงการวิจัยอย่างเป็นระบบโดยเริ่มต้นด้วยการศึกษาสภาพปัญหา นิยามปัญหา ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์และสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากตำรา เอกสาร ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ นำมากำหนดขอบข่ายเชิงทฤษฎีการวิจัย ขอเสนอแนะและความเห็นชอบในการจัดทำโครงร่างงานวิจัย รับข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้สมบูรณ์ นำเสนอภาควิชาเพื่อขออนุมัติโครงการวิจัยต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย ตามขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย ที่ครอบคลุมตามขอบข่ายทางทฤษฎีที่กำหนดไว้ โดยได้รับความเห็นชอบอาจารย์ที่ปรึกษาและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เมื่อได้รับการแก้ไขและตรวจสอบ แล้วนำไปเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่กำหนดไว้ในแผนการดำเนินการ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

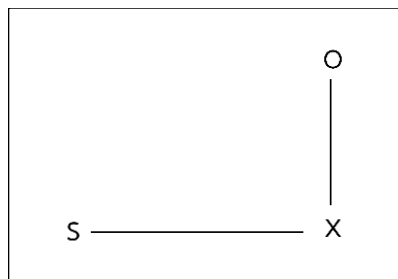
ผู้วิจัยสรุปข้อค้นพบ อภิปรายผล นำเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ จัดพิมพ์และส่งรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศิลปากร เพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ระเบียบวิธีการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพสูงสุดและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วยแผนแบบการวิจัย ประชากรตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้แผนแบบงานวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว ศึกษาสภาวะการณ์ ไม่มีการทดลอง (the one shot, non – experimental case study) แสดงแผนแบบการวิจัยได้ดังนี้

S	หมายถึง	ประชากรที่ศึกษา
X	หมายถึง	ตัวแปรที่ศึกษา
O	หมายถึง	ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ประชากรที่ศึกษา

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 รวมทั้งสิ้น 30 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มงาน จำนวน 4 คน และครูผู้สอน จำนวน 25 ทั้งนี้ไม่รวมผู้วิจัย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ศึกษา (คน)	
ผู้บริหารสถานศึกษา	1
หัวหน้ากลุ่มงาน	4
ครูผู้สอน	25
รวมทั้งสิ้น	30

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐาน ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- 1. ตัวแปรพื้นฐาน** เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับสภาพภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน
- 2. ตัวแปรที่ศึกษา** เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากเอกสารแนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ ประกอบด้วย

2.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา : X_1 หมายถึง การกำหนดและดำเนินงานตามนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน มีการวางแผนการจัดการจัดการงบประมาณของสถานศึกษา มีการบริหารอาคารสถานที่และจัดการแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา จากนั้นมีการติดตามผลการดำเนินการตามนโยบายและนำผลการติดตามมาพัฒนาและปรับปรุงต่อไป

2.2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน : X_2 หมายถึง การมีหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน มีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการผลิต จัดทำ และเผยแพร่สื่อการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้ที่มีการรายงานผลการประเมินและนำมาปรับปรุง พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังมีการจัดแสดงเผยแพร่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานของนักเรียนที่เกิดจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้

2.3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน : X_3 หมายถึง มีแผนงานโครงการแนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิตแก้ปัญหา พัฒนาตนเองได้ที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแผนงานโครงการส่งเสริมกิจกรรมผู้เรียนให้อยู่อย่างพอเพียง เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดหรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมนุม ชมรม มีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม หลักคำสอนทางศาสนาในการจัดกิจกรรมนักเรียน มีแผนงานโครงการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสา และมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาสถานศึกษา ชุมชน ด้านเศรษฐกิจหรือสังคมหรือสิ่งแวดล้อมหรือวัฒนธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งทุกแผนงานโครงการด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจะมีการติดตามผลการดำเนินกิจกรรมและนำผลการติดตามมาปรับปรุง พัฒนาการดำเนินกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

2.4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา : X_4 หมายถึง มีแผนงานโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง มีการจัดการประชุม อบรม ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต ส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้และนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติภารกิจหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ มีการติดตามผลการดำเนินโครงการ กิจกรรมพัฒนาบุคลากรและนำผลการติดตามมาปรับปรุงพัฒนาการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขยายผลและเผยแพร่ผลการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ประเภท คือ 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

1. แบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่อง เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันและประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามที่กำหนดตัวเลือกไว้ให้เลือก (checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต⁴⁸ (Likert's five rating scale) โดยผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนของแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับน้อย มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 5 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) สัมภาษณ์เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์

⁴⁸Rensis Likert, *New Pattern of Management* (New York: McGraw-Hill, 1961), 4.

พิทยาคม โดยสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานจำนวน 4 คน และ ครูผู้สอนจำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. แบบสอบถาม ผู้วิจัยนำเครื่องมือประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียน การสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากเอกสารแนวทางการนิเทศ เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ขอคำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้า อีสระเพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องและเหมาะสมกับตัวแปรและขอบเขตที่กำหนด

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด (open ended question) โดยใช้ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม โดยนำผลที่ได้จากแบบสอบถามในตัวแปรที่มีคะแนนเฉลี่ย ต่ำที่สุดมาสร้างเป็นประเด็นคำถาม ปรึกษาอาจารย์การค้นคว้าอีสระและแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำบันทึกถึงหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ เพื่อดำเนินการถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอให้ออกหนังสือขอ ความอนุเคราะห์ไปถึงผู้อำนวยการโรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำหนังสือส่งถึงผู้บริหารโรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งเครื่องมือด้วยตนเองและขอรับ คืนด้วยตนเอง

4. ผู้วิจัยทำบันทึกถึงบัณฑิตวิทยาลัยผ่านภาควิชาการบริหารการศึกษา เพื่อทำหนังสือขอ ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ ผู้บริหารและครู

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้วผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

2. ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับแบบสอบถามแต่ละฉบับ
3. จัดทำตารางแจกแจงคะแนน (tally sheet) เพื่อกวักคะแนนให้สอดคล้องกับแผนการวิเคราะห์ข้อมูลและระเบียบวิธีทางสถิติที่ใช้
4. นำข้อมูลดังกล่าวไปคำนวณหาค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
5. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ ความถี่ (frequency : f) ร้อยละ (percentage : %)

2. การวิเคราะห์ทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม โดยใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) แล้วนำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best)⁴⁹ ดังนี้

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.00 ถึง 1.49 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.50 ถึง 2.49 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับน้อย

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 2.50 ถึง 3.49 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับปานกลาง

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 3.50 ถึง 4.49 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับระดับมาก

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 4.50 ถึง 5.00 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมากที่สุด

3. การหาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

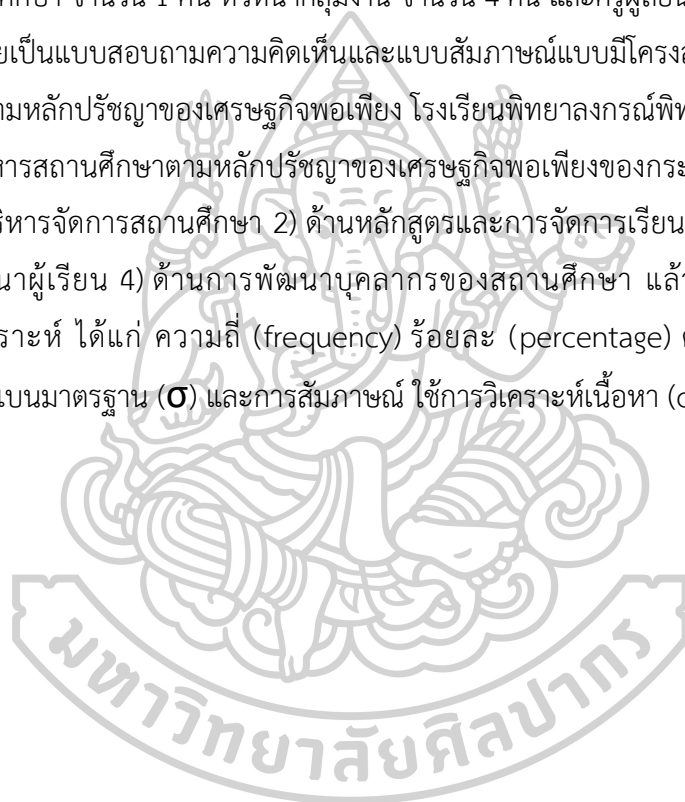
---

⁴⁹ John W. Best, Research in Education (New Jersey: Prentice-Hill Inc, 1970), 190.

สรุป

การวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 2) เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม โดยประชากรที่ศึกษาคือบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม รวมทั้งสิ้น 30 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มงาน จำนวน 4 คน และครูผู้สอนจำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ตามแนวทางการนิเทศการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่อง “การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม” ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่ศึกษา รวมทั้งสิ้น 30 คน ซึ่งประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน 2) หัวหน้ากลุ่มงาน จำนวน 4 คน และครูผู้สอน จำนวน 25 คน ทั้งนี้ไม่รวมผู้วิจัย ได้รับแบบสอบถามกลับคืนทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งรายละเอียดออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สภาพภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถาม 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน 2) หัวหน้ากลุ่มงาน จำนวน 4 คน และครูผู้สอน จำนวน 25 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน แยกพิจารณาตามเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันและประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน โดยหาค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) ดังรายละเอียดตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สภาพภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ที่	สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1	เพศ		
	- ชาย	8	26.67
	- หญิง	22	73.33
	รวม	30	100
2	อายุ		
	- ต่ำกว่า 30 ปี	7	23.33
	- 30 – 40 ปี	15	50.00
	- 41 – 50 ปี	7	23.33
	- 51 ปีขึ้นไป	1	3.34
	รวม	30	100
3	ระดับการศึกษา		
	- ปริญญาตรี	25	83.33
	- ปริญญาโท	4	13.33
	- ปริญญาเอก	1	3.34
	รวม	30	100
4	ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน		
	- ผู้บริหารสถานศึกษา	1	3.34
	- หัวหน้ากลุ่มงาน	4	13.33
	- ครูผู้สอน	25	83.33
	รวม	30	100
5	ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน		
	- น้อยกว่า 5 ปี	8	26.67
	- 5 – 10 ปี	13	43.33
	- 11 – 20 ปี	9	30.00
	- 21 ปีขึ้นไป	-	-
	รวม	30	100

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชากรที่ศึกษา จำนวน 30 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 73.33 เป็นเพศชาย จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 มีอายุ 30 – 40 ปี มากที่สุด จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคืออายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.33 และ 41 – 50 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.33 และมีอายุ 51 ปีขึ้นไป น้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.34 มีระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมาคือระดับปริญญาโท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 และระดับปริญญาเอกน้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.34 ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.34 หัวหน้ากลุ่มงาน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 และครูผู้สอน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ตามลำดับ ส่วนประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน 5 – 10 ปี มากที่สุด จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 43.33 รองลงมาคือ 11 – 20 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30 และมีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน น้อยกว่า 5 ปี น้อยที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม

ในการวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม โดยภาพรวมและจำแนกรายด้านตามแนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยนำค่าไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสต์ (Best) ดังปรากฏรายละเอียด ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพญาสงครามพิทยาคม โดยภาพรวม

(N = 30)

ด้านที่	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	รวม		
		μ	σ	ระดับ
1.	การบริหารจัดการสถานศึกษา (X_1)	3.76	0.23	มาก
2.	การหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (X_2)	3.91	0.20	มาก
3.	การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (X_3)	3.71	0.16	มาก
4.	การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา (X_4)	3.93	0.28	มาก
โดยภาพรวม (X_{tot})		3.83	0.21	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพญาสงครามพิทยาคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.83$, $\sigma = 0.21$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพญาสงครามพิทยาคมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ($\mu = 3.93$, $\sigma = 0.28$) รองลงมาคือด้านการหลักสูตรและด้านการจัดการเรียนการสอน ($\mu = 3.91$, $\sigma = 0.20$) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ($\mu = 3.76$, $\sigma = 0.23$) และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\mu = 3.71$, $\sigma = 0.16$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่า มีการกระจายของข้อมูลน้อย ($\sigma = 0.16 - 0.28$) แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ผลการวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพญาสงครามพิทยาคม มีรายละเอียดตามตาราง 4 – 7 ดังนี้

ตารางที่ 4 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

(N = 30)

ข้อที่	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	μ	σ	ระดับ
1.	มีนโยบายน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา และบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี	3.70	0.70	มาก
2.	ดำเนินการตามนโยบาย และแผนปฏิบัติงานประจำปี ที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา	3.10	0.76	ปานกลาง
3.	ติดตามผลการดำเนินการตามนโยบายและแผนปฏิบัติการประจำปี ที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา	4.00	0.64	มาก
4.	นำผลการติดตามมาพัฒนา นโยบาย/แผนงาน/โครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา	3.90	0.66	มาก
5.	มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน	4.17	0.70	มาก
6.	ดำเนินการตาม แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน	4.20	0.66	มาก
7.	ติดตามผล แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน	4.10	0.61	มาก

ตารางที่ 4 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา (ต่อ)

(N = 30)

ข้อที่	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	μ	σ	ระดับ
8.	นำผลการติดตามไปพัฒนา แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน	3.93	0.58	มาก
9.	มีการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.07	0.83	ปานกลาง
10.	ดำเนินการตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.43	0.90	ปานกลาง
11.	ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.80	0.76	มาก
12.	นำผลการติดตามมาพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.90	0.61	มาก
13.	บริหารอาคารสถานที่และจัดการแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.00	0.69	มาก
14.	ประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อการเป็นอยู่อย่างพอเพียง	3.30	1.06	ปานกลาง
รวม		3.76	0.23	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.76, \sigma = 0.23$) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา อยู่ในระดับมากจำนวน 12 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 3 ข้อ โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ ดำเนินการตาม แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน ($\mu = 4.20, \sigma = 0.66$) มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน ($\mu = 4.17, \sigma = 0.70$) ติดตามผล แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน ($\mu = 4.10, \sigma = 0.61$) ติดตามผลการดำเนินการตามนโยบายและแผนปฏิบัติการประจำปี ที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา ($\mu = 4.00, \sigma = 0.64$) บริหารอาคารสถานที่และจัดการแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 4.00, \sigma = 0.69$) นำผลการติดตามไปพัฒนา แผนงาน/โครงการ/ กิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน ($\mu = 3.93, \sigma = 0.58$) นำผลการติดตามมาพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 3.90, \sigma = 0.61$) นำผลการติดตามมาพัฒนา นโยบาย/แผนงาน/โครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ($\mu = 3.90, \sigma = 0.66$) ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 3.80, \sigma = 0.76$) มีนโยบายน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาและบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี ($\mu = 3.70, \sigma = 0.70$) ดำเนินการตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 3.43, \sigma = 0.90$) ประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อการเป็นอยู่อย่างพอเพียง ($\mu = 3.30, \sigma = 1.06$) ดำเนินการตามนโยบาย และแผนปฏิบัติงานประจำปี ที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา ($\mu = 3.10, \sigma = 0.76$) มีการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 3.07, \sigma = 0.83$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า มีการกระจายของข้อมูลน้อย ($\sigma = 0.58 - 1.06$) แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 5 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

(N = 30)

ข้อที่	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	μ	σ	ระดับ
1.	มีหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น	3.83	0.70	มาก
2.	มีการนิเทศ/ติดตาม/ประเมินผล การนำหน่วยการเรียนรู้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน	3.60	0.72	มาก
3.	มีการศึกษา/วิเคราะห์/วิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน หน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.83	0.75	มาก
4.	มีแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ	3.87	0.68	มาก
5.	คุณภาพของแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ	3.93	0.87	มาก
6.	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ	4.17	0.70	มาก
7.	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.20	0.55	มาก
8.	จัดหา/ผลิต/ใช้/เผยแพร่ สื่อการเรียนรู้ เพื่อบูรณาการหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน	4.43	0.50	มาก

ตารางที่ 5 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)

(N = 30)

ข้อที่	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	μ	σ	ระดับ
9.	จัดทำ/พัฒนา/เผยแพร่ แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อ สนับสนุนการเรียนรู้ เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.27	1.05	ปานกลาง
10.	ใช้แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนที่ส่งเสริม การเป็นอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน	3.93	0.64	มาก
11.	จัดทำเครื่องมือ และ วัดและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้ที่ บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.90	0.96	มาก
12.	ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.13	0.62	มาก
13.	รายงานผลการประเมิน และนำมาปรับปรุง/พัฒนา การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.80	0.61	มาก
14.	จัดแสดง/เผยแพร่/ประกวด/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานของนักเรียน ที่เกิดจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้	3.80	0.71	มาก
รวม		3.91	0.20	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.91, \sigma = 0.20$) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากจำนวน 13 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 1 ข้อ โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ จัดหา/ผลิต/ใช้/เผยแพร่ สื่อการเรียนรู้ เพื่อบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน ($\mu = 4.43, \sigma = 0.50$) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 4.20, \sigma = 0.55$) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ($\mu = 4.17, \sigma = 0.70$) ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 4.13, \sigma = 0.62$) ใช้แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนที่ส่งเสริมการเป็นอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน ($\mu = 3.93, \sigma = 0.64$) คุณภาพของแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ($\mu = 3.93, \sigma = 0.87$) จัดทำเครื่องมือและวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 3.90, \sigma = 0.96$) มีแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ($\mu = 3.87, \sigma = 0.68$) มีหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น ($\mu = 3.83, \sigma = 0.70$) มีการศึกษา/วิเคราะห์/วิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน หน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 3.83, \sigma = 0.75$) รายงานผลการประเมิน และนำมาปรับปรุง/พัฒนา การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 3.80, \sigma = 0.61$) จัดแสดง/เผยแพร่/ประกวด/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานของนักเรียนที่เกิดจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ ($\mu = 3.80, \sigma = 0.71$) มีการนิเทศ/ติดตาม/ประเมินผลการนำหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ($\mu = 3.60, \sigma = 0.72$) จัดทำ/พัฒนา/เผยแพร่ แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 3.27, \sigma = 1.05$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า มีการกระจายของข้อมูลน้อย ($\sigma = 0.50 - 1.05$) แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 6 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

(N = 30)

ข้อที่	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	μ	σ	ระดับ
1.	มีแผนงาน/โครงการ แน่แนว และระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อ สนับสนุนการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.63	1.03	มาก
2.	จัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนได้รู้จักการวางแผนชีวิตของ ตนเองได้ อย่างสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.13	0.57	มาก
3.	มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ปัญหา/พัฒนา ตนเองได้ อย่างสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.80	0.66	มาก
4.	ติดตามผล การจัดกิจกรรมแนะแนว และระบบดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.47	1.11	ปานกลาง
5.	นำผลการติดตามมาใช้พัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.23	0.94	ปานกลาง
6.	มีแผนงาน/โครงการ ส่งเสริมกิจกรรมผู้เรียน ให้อยู่อย่างพอเพียง	3.53	0.94	มาก
7.	จัดกิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญ ประโยชน์สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.13	0.57	มาก
8.	ส่งเสริมให้มีการจัดตั้ง ชุมนุม/ชมรม ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	3.10	0.80	ปานกลาง

ตารางที่ 6 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ต่อ)

(N = 30)

ข้อที่	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	μ	σ	ระดับ
9.	มีการประยุกต์ใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น/วัฒนธรรม/หลักคำสอนทางศาสนาในการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.20	0.61	มาก
10.	ติดตามผลการจัดกิจกรรมผู้เรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.77	0.82	มาก
11.	นำผลการติดตามมา ปรับปรุง/พัฒนา กิจกรรมผู้เรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.93	0.69	มาก
12.	มีแผนงาน/โครงการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิด จิตอาสา และมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.00	0.64	มาก
13.	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาสถานศึกษา/ ชุมชน ด้านเศรษฐกิจหรือสังคมหรือสิ่งแวดล้อมหรือวัฒนธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.70	0.99	มาก
14.	ติดตามผลการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.93	0.82	มาก
15.	นำผลการติดตามมาปรับปรุง/พัฒนา การดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.13	1.04	ปานกลาง
รวม		3.71	0.16	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.71, \sigma = 0.16$) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมากจำนวน 11 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 4 ข้อ โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น/วัฒนธรรม/หลักคำ สอนทางศาสนา ในการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 4.20, \sigma = 0.61$) จัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนได้รู้จักการวางแผนชีวิตของตนเองได้อย่างสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 4.13, \sigma = 0.57$) จัดกิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 4.13, \sigma = 0.57$) มีแผนงาน/โครงการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสาและมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 4.00, \sigma = 0.64$) นำผลการติดตามมาปรับปรุง/พัฒนากิจกรรมผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 3.93, \sigma = 0.69$) ติดตามผลการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 3.93, \sigma = 0.82$) มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ปัญหา/พัฒนาตนเองได้อย่างสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 3.80, \sigma = 0.66$) ติดตามผลการจัดกิจกรรมผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 3.77, \sigma = 0.82$) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาสถานศึกษา/ ชุมชน ด้านเศรษฐกิจหรือสังคมหรือสิ่งแวดล้อมหรือวัฒนธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 3.70, \sigma = 0.99$) มีแผนงาน/โครงการ แนะนำและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 3.63, \sigma = 1.03$) มีแผนงาน/โครงการส่งเสริมกิจกรรมผู้เรียนให้อยู่อย่างพอเพียง ($\mu = 3.53, \sigma = 0.94$) ติดตามผลการจัดกิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 3.47, \sigma = 1.11$) นำผลการติดตามมาใช้พัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 3.23, \sigma = 0.94$) นำผลการติดตามมาปรับปรุง/พัฒนา การดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 3.13, \sigma = 1.04$) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมนุม/ชมรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 3.10, \sigma = 0.80$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย ($\sigma = 0.57 - 1.11$) แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

(N = 30)

ข้อที่	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	μ	σ	ระดับ
1.	มีแผนงาน/โครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อสร้าง ความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าของปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	4.07	0.74	มาก
2.	จัดการประชุม/อบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน การดำเนินชีวิตและปฏิบัติการกิจหน้าที่	3.97	0.89	มาก
3.	ส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง อย่างสม่ำเสมอ	4.17	0.53	มาก
4.	จัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติการกิจ หน้าที่ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แก่บุคลากรของสถานศึกษา	3.83	0.65	มาก
5.	ติดตามผลการดำเนิน โครงการ/กิจกรรม พัฒนาบุคลากรเพื่อ ส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการกิจหน้าที่ ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.87	0.78	มาก
6.	นำผลการติดตามมา ปรับปรุง/พัฒนา การดำเนินกิจกรรม เพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของ ผู้เรียนตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	3.64	0.93	มาก
7.	ขยายผลและเผยแพร่ ผลการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการกิจ หน้าที่ ของบุคลากร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.97	0.67	มาก
รวม		3.93	0.28	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.93$, $\sigma = 0.28$) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ ส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ ($\mu = 4.17$, $\sigma = 0.53$) มีแผนงาน/โครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อสร้าง ความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าของปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 4.07$, $\sigma = 0.74$) ขยายผลและเผยแพร่ผลการดำเนินชีวิต และปฏิบัติภารกิจ หน้าที่ของบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 3.97$, $\sigma = 0.67$) จัดการประชุม/อบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ ($\mu = 3.97$, $\sigma = 0.89$) ติดตามผลการดำเนิน โครงการ/กิจกรรมพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 3.87$, $\sigma = 0.78$) จัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่บุคลากรของสถานศึกษา ($\mu = 3.83$, $\sigma = 0.65$) และนำผลการติดตามมาปรับปรุง/พัฒนาการดำเนินกิจกรรม เพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 3.64$, $\sigma = 0.93$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย ($\sigma = 0.53 - 0.93$) แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มงาน และครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 6 คน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นตัวแปรที่ค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด จึงนำมาทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานจำนวน 4 คน และครูผู้สอนจำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารควรชี้แจง ทำความเข้าใจ และสร้างความตระหนักให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนเห็นคุณค่าและร่วมมือในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีแผนงานโครงการในการดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อสนับสนุน

การดำเนินชีวิตแก้ปัญหา พัฒนาตนเองได้ที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมผู้เรียน ให้อยู่อย่างพอเพียง เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดหรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ ส่งเสริมให้มีการ จัดตั้งชุมนุม ชมรม ให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสาและมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาสถานศึกษา และชุมชน

2. สถานศึกษามีการส่งเสริมการดำเนินงานนิเทศ ติดตาม ให้คำปรึกษา ประเมินผล และสร้างขวัญกำลังใจ แก่ผู้ปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและส่งเสริมการแลกเปลี่ยน เรียนรู้และเผยแพร่ผลงานที่ประสบผลสำเร็จกับหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น กิจกรรม การจัดการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมการกระตุ้นหรือสร้างแรงจูงใจในการเรียน แผนการจัดการ เรียนรู้ เป็นต้น

3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรพิจารณาร่วมกันเพื่อหาสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผล กระทบทั้งทางบวกและทางลบ ต่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ของสถานศึกษา รวมถึงพิจารณาหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุง พัฒนากิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนได้รู้จัก ศักยภาพของตนเอง ให้ผู้เรียนเข้าใจสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงของชุมชนทางด้านสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมและมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการวางแผนชีวิต ทั้งด้านการเรียนรวมถึงการประกอบ อาชีพ และระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ครูและผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในระบบดูแลช่วยเหลือและ ให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน รับผิดชอบอย่างต่อเนื่องจริงจังและพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอโดยการยึดหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและสามารถพัฒนาตนเองได้

4. สถานศึกษาควรกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2 ประการ คือการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรม และการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อการตัดสินใจ กำหนดแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาและโดยการมี ส่วนร่วมของทุกฝ่าย การประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ 1) ผู้เรียน มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด 2) ผู้เรียนมีผลการปฏิบัติกิจกรรม และมีผลงาน / ชิ้นงาน / คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด เป็นต้น ซึ่งสถานศึกษาสามารถ ประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวและนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการประเมินกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนได้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม” ดำเนินการวิจัยด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อทราบ 1) การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ประชากรที่ศึกษาคือบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม รวมทั้งสิ้น 30 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มงาน จำนวน 4 คน และครูผู้สอน จำนวน 25 ทั้งนี้ไม่รวมผู้วิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) มัชฌิมเลขคณิต (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม” ผลปรากฏดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคมโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคมในด้านที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีข้อเสนอแนะดังนี้ 1. การสร้างความรู้ความเข้าใจให้บุคลากรในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2. สถานศึกษามีการส่งเสริมการดำเนินงานนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3. ผู้บริหารส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน 4. สถานศึกษากำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การอภิปรายผล

จากข้อค้นพบของการวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ผู้วิจัยได้นำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในทุกระดับเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำหลักคิดหลักปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการบริหารจัดการการเรียนการสอน ตลอดจนการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ก่อให้เกิดความตระหนักและฝังรากลึกภายในตนเองและผู้อื่น ส่งผลให้สถานศึกษามีการจัดการศึกษามุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ปลูกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้มีความรู้ความเข้าใจในสาระของปรัชญานั้นตระหนักในความสำคัญและทักษะพื้นฐานในการปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องเหมาะสม สถานศึกษามีการจัดระบบการบริหารจัดการภายในตามแนวของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา และการจัดระบบบริหารจัดการโดยให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมีการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาอยู่เสมอ สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายสำคัญของสถานศึกษาพัฒนาบุคลากรทั้ง ผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจและส่งเสริมให้ปฏิบัติตนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ปรับปรุงโครงสร้างและพัฒนาระบบบริหารจัดการตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำหรือเพิ่มเติมโครงการกิจกรรมและปรับแผนกลยุทธ์แผนปฏิบัติการของสถานศึกษาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา เสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดระบบนิเทศติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินการ โดยให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอน สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญภา คีรทองดี ได้ทำการวิจัยเรื่องการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ

สัญญา จารุจินดา ได้ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการในการน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงพอเพียงสู่การปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่าแนวทางการบริหารจัดการในการน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคลและด้านบริหารทั่วไป ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสรสิทธิ์ พรณวงศ์ ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนนาหว้าพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนนาหว้าพิทยาคม โดยรวมและรายด้านทั้ง 4 กลุ่มงาน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปรีชา ศรีลับขวา ได้ศึกษาสภาพการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอฝาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของแก่น เขต 1 ผลการศึกษาพบว่าสภาพการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอฝาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 นั้นมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนในระดับมาก

เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า การดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษามีค่ามัธยฐานสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนปฏิบัติตามหลักคุณธรรมนำความรู้ และมีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ปกครอง ชุมชน มีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การนิเทศด้านการพัฒนาบุคลากร มีการสร้างความตระหนักและเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การติดตามประเมินผลและพัฒนาบุคลากรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคมมีโครงการอบรมพัฒนาครูและบุคลากรสู่ความเป็นเลิศด้านการศึกษาดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อปลูกฝังจิตสำนึก เสริมสร้างจิตวิญญาณของครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เกิดความตระหนักในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อพัฒนาโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ซึ่งกิจกรรมในโครงการประกอบไปด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ และค่านิยมตามแนวทางโรงเรียนพอเพียง การทำ SWOT Analysis การสร้างวัฒนธรรมองค์กร กระบวนการเพื่อการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำในการปฏิรูปการศึกษา จิตวิญญาณแห่งความเป็นครู การพัฒนาเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมแบบพอเพียงในองค์กร โครงการส่งเสริมความสามารถด้านการงานและทักษะอาชีพ ประกอบด้วย กิจกรรมธุรกิจ SME บริการอาหารและเครื่องดื่ม กิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย กิจกรรมตักบาตรประจำสัปดาห์และเวียนเทียนในวันสำคัญทาง

ศาสนา กิจกรรมนายโรจรรักษ์เอกลักษณ์ไทย ตักบาตร ประพรมารยาทไทย กิจกรรมแสงธรรมนำชีวิต กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา กิจกรรม ASEAN DAY กิจกรรมวสันต์กุศล โครงการส่งเสริมการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย กิจกรรมการศึกษาดูงานโครงการซึ่งหวั่นตามพระราชดำริ กิจกรรมโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา กิจกรรมอบรมการใช้งาน E-Learning สำหรับผู้ปกครอง และชุมชนและสถานศึกษาอื่น ๆ กิจกรรมแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

ด้านบริหารจัดการสถานศึกษา ทั้ง 4 ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายงบประมาณ ฝ่ายการบริหารงานบุคคลและฝ่ายการบริหารทั่วไป ผู้บริหารนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ เน้นการมีส่วนร่วมการช่วยเหลือเกื้อกูล รู้จักสามัคคี บนฐานของความมีเหตุมีผล พอประมาณกับศักยภาพและสถานภาพและไม่ประมาท กำหนดวิสัยทัศน์นโยบายแผนงานโครงการและกิจกรรม และการปรับปรุงเพิ่มเติมหรือจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสถานศึกษา มีการดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบ และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง พัฒนาบุคลากรทั้งผู้บริหารครูและกรรมการสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความพร้อมในการดำเนินการ ตามระบบการบริหารจัดการที่เปลี่ยนแปลงและสามารถจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงรวมทั้งดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดระบบการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการและกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาสถานศึกษาควรจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา ให้เป็นแหล่งเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ปลูกฝังหล่อหลอมคุณลักษณะอันพึงประสงค์และเอื้อต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของมงคล อินทรชิต ได้ศึกษาเปรียบเทียบระดับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 3 ในภาพรวมพบว่า การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงาน 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป มีความสำเร็จอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสรประภา พงษ์หัตถาศิลป์ ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครโดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ 1) การบริหารวิชาการ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การบริหารบุคคล และ 4) การบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมาก

ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคมมีโครงการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบบสหวิทยาการ 8 กลุ่มสาระ เพื่อทำตามนโยบายของโรงเรียนในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ สถานศึกษา โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการ 8 กลุ่มสาระ ทุกระดับชั้น เพื่อให้นักเรียนได้ เกิดการเรียนรู้และปฏิบัติจริง เนื่องจากเป็นการสร้างการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างได้ผลและเป็น รูปธรรมด้วยกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน การร่วมมือ กันทำงานเป็นทีม และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีการวัดและประเมินผล มีผลการเรียน รอมรับ จึงทำให้โครงการประสบผลสำเร็จ มีการสอดแทรกหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตร และสาระการเรียนรู้ โดยจัดทำแผนการเรียนรู้หรือสื่อการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงกับสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่าง ๆ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และครบ ทุกระดับชั้น เช่น กิจกรรมตลาดนัดพอเพียง กิจกรรม วิถีเศรษฐกิจไทย ก้าวไกลสู่ประชาคมอาเซียน จัดงานสืบสานวัฒนธรรมไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น มีการบูรณาการหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน ปรับปรุง หรือเพิ่มเติมมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงของหลักสูตรสถานศึกษา พร้อมทั้งมีการวัดและประเมินผล การพัฒนาหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวลักษณ์ มาพร ได้ศึกษาเรื่องความร่วมมือในการนำหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ความร่วมมือในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษาโดยภาพรวม ทั้ง 6 ด้าน มีความร่วมมือในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของชวลิต จันทร์ศรี ได้จัดทำวิจัยเรื่องสาระการเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน โรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 พบว่า สาระการเรียนรู้ทั่วไปที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม อยู่ในระดับมาก

สถานศึกษาจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีการส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ การเรียนรู้ และกิจกรรมสนองความสนใจ ความถนัด ความสามารถ และความต้องการของผู้เรียนให้ เต็มตามศักยภาพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะ กระบวนการคิดวิเคราะห์การจัดการการเผชิญสถานการณ์การแก้ปัญหา ฯลฯ ที่เริ่มจากชีวิตประจำวัน และเชื่อมโยงสู่ครอบครัวสังคมประเทศชาติและสังคมโลกบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง จัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการทดลองการปฏิบัติจริงทั้งในสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ ภายนอกสถานศึกษาทั้งในรูปแบบของการจัดทำโครงการ โครงการงานและอื่น ๆ วัดและประเมินผลการเรียนรู้

ให้ครอบคลุมความรู้ทักษะกระบวนการ เจตคติคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น โครงการกิจกรรมสานสัมพันธ์วันทำบุญอยู่บ้านทั้งตำบลเป็นการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีวัตถุประสงค์เชิงซ้อนหลายเป้าหมาย นับเป็นกิจกรรมที่ดี สร้างความภูมิใจ มีความประหยัด และเกิดความคุ้มค่าแก่ทุกฝ่ายได้เป็นอย่างดี ได้สร้างภาพแห่งความประทับใจในความสัมพันธ์อันดีงามของภาคีเครือข่ายหลายด้าน เช่น การให้ความร่วมมือ และแสดงความห่วงใยของพระสงฆ์และผู้นำชุมชนที่มีต่อนักเรียนโดยหลักธรรมคำสอน ข้อคิด ข้อเสนอแนะที่ชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้ กิจกรรมการเข้าค่ายพักแรม ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ “รวมใจเทิดไถ่องค์ราชัน” เดิมการเข้าค่ายพักแรม ของลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ จะไปใช้ค่ายนอกโรงเรียนทำให้เสียค่าใช้จ่าย แต่ละปีเป็นจำนวนมาก ผู้ปกครองได้รับความเดือดร้อนไม่สบายใจ โรงเรียนจึงจัดพัฒนาบริเวณโรงเรียนให้เป็นค่ายพักแรมที่มีมาตรฐานระดับหนึ่ง สามารถจัดกิจกรรมการเข้าค่ายพักแรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่นักเรียนได้ และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ เป็นการเทิดพระเกียรติเนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่เจริญพระชนมายุ 81 พรรษา

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคมพบว่าควรพัฒนาการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยผู้บริหารควรชี้แจง ทำความเข้าใจ และสร้างความตระหนักให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนเห็นคุณค่า และร่วมมือในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และมีความทันสมัยในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสถานการณ์ปัจจุบันอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ มีการสร้างสร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างสถานศึกษากับผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐ และภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรม มีการส่งเสริมการดำเนินงานนิเทศ ติดตาม ให้คำปรึกษา ประเมินผล และสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ผลงานที่ประสบผลสำเร็จกับหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรพิจารณาหาแนวทางและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของสถานศึกษารวมถึงพิจารณาหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุง พัฒนากิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้ดำเนินการได้ผลดียิ่งขึ้น และควรส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งทางด้านดนตรี กีฬา และอาชีพเพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกได้เต็มศักยภาพ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนได้รู้จักศักยภาพของตนเอง มีการจัดกิจกรรมตามเกณฑ์ ให้ผู้เรียนเข้าใจสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงของชุมชน ทางด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมและมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการวางแผนชีวิต ทั้งด้านการเรียน และการประกอบ

อาชีพ ที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา และสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน/ชุมชน จนทำให้ผู้เรียนสามารถใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเลือกประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ เพื่อให้ชีวิตมีความเจริญก้าวหน้าไปได้อย่างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ควรมีระบบดูแลช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนเพื่อให้สามารถ แก้ปัญหาและพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ครูและผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในระบบดูแลช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน รับผิดชอบดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จริงจัง และพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอโดยการยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและสามารถพัฒนาตนเองได้ นอกจากนี้ สถานศึกษาควรกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2 ประการ คือ การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรม และการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการตัดสิน กำหนดแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาและโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัย “การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางในการศึกษาวิจัย ครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

เพื่อเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคมในด้านที่มีค่าดัชนีเลขคณิตน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีลักษณะกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงนั้นควรจัดกิจกรรมให้มีความหลากหลายของเนื้อหาตามสภาวะภูมิสังคมของแต่ละสถานศึกษาสอดคล้องกับความต้องการ/ความจำเป็นโรงเรียน คนในชุมชนและเป็นอย่างมีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันในด้านต่าง ๆ โดยการดำเนินกิจกรรมต้องนำไปสู่ความยั่งยืน สมเหตุสมผลมีหลักคิดและหลักปฏิบัติของกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักวิชาการ รายละเอียดของโครงการแสดงถึงความรอบคอบของการวางแผนดำเนินโครงการ

2. สถานศึกษากำหนดหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ส่งเสริมการมีคุณธรรมด้วยฝึกการทำงานด้วยความรับผิดชอบฝึกทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น ความมีระเบียบวินัยมีสัมมาคารวะซื่อสัตย์สุจริตไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น มีความกตัญญูกตเวที มีสติปัญญา แยกแยะถูกผิด ควรมีความขยันหมั่นเพียรสนใจใฝ่รู้อดทนมีวินัย

มีสัมมาคารวะมีจิตสำนึกเห็นประโยชน์ของการช่วยเหลือผู้อื่นและทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ร่วมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและสืบสานวัฒนธรรมไทย เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เกิดความก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุลทางเศรษฐกิจ/ สังคม/สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนและสามารถขยายผลออกสู่ชุมชนได้

3. สถานศึกษาควรเน้นการจัดกิจกรรมในลักษณะของการบูรณาการองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกื้อกูลส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระให้มีความกว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ค้นพบและใช้ศักยภาพที่มีในตนเองเต็มที่ เลือก ตัดสินใจ ได้อย่างมีเหตุผลเหมาะสมกับตนเอง สามารถวางแผนชีวิตและอาชีพได้อย่างมีคุณภาพ เน้นการเสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ ศิลธรรม และจริยธรรม กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต กิจกรรมสร้างเสริมประสิทธิภาพทางการเรียน เช่น การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเกื้อกูลส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น การบูรณาการโครงการองค์ความรู้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติ และความสามารถ ความต้องการ ของผู้เรียนและชุมชน เช่น ชมรมทางวิชาการต่าง ๆ จัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น กิจกรรม ลูกเสือ เนตรนารี จัดกิจกรรมประเภทบริการ ด้านต่าง ๆ ฝึกการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม เป็นต้น

4. สถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดขอบข่ายการประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ 1) ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดโดยสถานศึกษาควรกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนแต่ละกิจกรรม สำหรับกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ผู้เรียนต้องปฏิบัติตามกิจกรรมครบตามโครงสร้างเวลาเรียน 2) ผู้เรียนมีผลการปฏิบัติกิจกรรม และมีผลงาน / ชิ้นงาน / คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด โดยอาจจัดให้ผู้เรียนแสดงผลงาน แฟ้มสะสมงาน หรือจัดนิทรรศการ 3) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หากสถานศึกษามีบุคลากรไม่เพียงพอหรือไม่สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างหลากหลายสถานศึกษาอาจจัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เช่น กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น ซึ่งสถานศึกษาสามารถประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวและนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม เผยแพร่ออกไปและเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของนักวิชาการ ผู้ที่สนใจทั่วไป จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร

2. ควรมีการศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร

3. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กนกวรรณ กรรษา. “ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลกกกุง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด.” วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2550.

กระทรวงศึกษาธิการ. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. เข้าถึงเมื่อ 2 มีนาคม 2560. เข้าถึงได้จาก http://www.onec.go.th/Act/Law2542/sa_law2542.htm.

กระทรวงศึกษาธิการ. **เอกสารแนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริสำนักกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2552.

กันตยา มานะกุล. “การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนบ้านจอมจันทร์ หมู่ที่ 2 ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขุภัณฑ์บัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.

กัาธร ทาเวียง. “การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. “หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาทำอย่างไรให้สัมฤทธิ์ผล.” **การศึกษาวันนี้** รายสัปดาห์ 7, 315(340) (11-18 มกราคม 2550).

เกษม วัฒนชัย. **ยูเอ็นนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. เผยแพร่ 114 ประเทศทั่วโลก. เข้าถึงเมื่อ 10 มีนาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://www.manager.co.th/Home/ViewNews.aspx>

จันทรานี สงวนนาม. **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์, 2545..

จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. **การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง**. เข้าถึงเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2560. เข้าถึงได้จาก http://www.opsmoac.go.th/articte_attach/2310534.pdf.

ชุตินันท์ ทองคำ. **พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของคร้วเรือน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ, 2555.

- เทวิล ศรีสองเมือง. “การพัฒนารูปแบบเครือข่ายการจัดการเรียนการสอนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- “ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหาร จัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ประจำปี 2556.” เข้าถึง เมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2560. เข้าถึงได้จาก www.skp.moe.go.th/home/file_grug/school-porpeang_2556.pdf
- ปรียานุช พิบูลสรารุช. **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ**. เข้าถึงเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2560. เข้าถึงได้จาก <http://www.sufficiencyeconomy.org/userfiles/imagesfiles/Drive.pdf>.
- ปรียานุช พิบูลสรารุช. **เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา**. เข้าถึงเมื่อ 10 มีนาคม 2560. เข้าถึงได้จาก http://www.617.252.69/e_eco.pdf.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2553.
- เพ็ญญา อธิทองดี. “การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา บัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2552.
- มงคล อินทรโชติ. “การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3.” วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2552.
- ศรประภา พงษ์หัตถาศิลป์. “การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร.” สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2557.
- สกุลรัตน์ กมฺพมาศ. **การบริหารงานตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3**. เข้าถึงเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2560. เข้าถึงได้จาก <http://eppower.thai-forum.net/forumf98/topic-t1817.html>.
- สถาบันพระปกเกล้า. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2551.
- สัญญา จารุจินดา. “แนวทางการบริหารจัดการน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในโรงเรียน ประถมศึกษา อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน.” การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2551.

- สมบัติ กุสุมาวาลี. “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาองค์การ.” **วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์**. เข้าถึงเมื่อ 8 มีนาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://www.sufficiencyeconomy.com/2006/02/3.html>.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง และ อัญชลี โพธิ์ทอง. “การบริหารบุคลากรและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.” เอกสารประกอบการสอนรายวิชา EA 733 ภาควิชาการบริหารการศึกษาและอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร**. พิมพ์ครั้งที่ 4. ม.ป.ท.: คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2549.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **สำนักนายกรัฐมนตรีร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564**. เข้าถึงเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2560. เข้าถึงได้จาก http://www.nesdb.go.th/artile_attach/article_file_20160922162732
- สุเมธ ตันติเวชกุล. “เศรษฐกิจพอเพียง.” เอกสารสรุปการบรรยายพิเศษเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เสนอที่สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 27 เมษายน 2549.
- สุรยุทธ์ จุลานนท์. “แนวทางการบริหารประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.” เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องแนวทางการบริหารประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เสนอที่ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล, 24 พฤศจิกายน 2549.
- เสนห์ จามริก. **เศรษฐกิจพอเพียงในกระแสโลกาภิวัตน์**. เข้าเมื่อ 15 มีนาคม 2560. เข้าถึงได้จาก http://www.sanehchamarik.in.th/attachments/025_041006.pdf.
- เสาวลักษณ์ มาพร. “ความพร้อมในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- อำพล เสนาณรงค์. **เศรษฐกิจพอเพียง**. เข้าถึงเมื่อ 15 มีนาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=9500000013895>.

ภาษาต่างประเทศ

- Hirtz, P. D. “Effective leadership for total quality management.” **Dissertation Abstracts International** 63, 5 (2002).
- Best, John W. **Research in Education**. 3rd ed. New Jersey: Prentice-Hall, 1977.
- Cronbach, Lee J. **Essentials of Psychological Tests**. New York: Row Publish, 1974.

Lunenburg, Fred C., and Allan C. Ornstein. **Educational administration: Concepts and practices.** 6th ed. Belmont, CA: Wadworth/Cengage Learning, 2012.

Philp Young P. Hong, Vamadu A. Sheriff, and Sandra R. Naeger. "A Bottom - up Definition of Self-sufficiency Voices from Low-income Jobseekers." *Qualitative Social Work* 8, 3 (September 2009).

Likert, Rensis. "The Method of Constructing and Attitude Scale." *Readings in Attitude Theory and Measurement*, ed. Martin Fishbein, New York: John Wiley & Sons, 1967.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศร 6812.2/870

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

25 มิถุนายน 2561

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม

ด้วย นายพินิจ เครือเหลา รหัสนักศึกษา 58252381 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง “การดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มงาน และครูผู้สอนในหน่วยงานของท่าน เพื่อประกอบการทำการค้นคว้าอิสระ ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้นักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาตามที่เห็นสมควร จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)
หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
โทร. 09 3979 3455
นิต. 08 9148 9696

“องค์กรแห่งการสร้างสรรค์”
“Creative Organization”

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
และ
แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง
การดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม

คำอธิบายในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยเรื่อง “การดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม” ข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของท่านมีค่าอย่างยิ่งต่อการวิจัยนี้ จึงขอความกรุณาโปรดตอบให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง

2. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ได้แก่

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน	1	คน
2.2 หัวหน้ากลุ่มงาน	จำนวน	4	คน
2.2 ครูผู้สอน	จำนวน	25	คน

3. แบบสอบถามฉบับนี้ ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ สำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นายพินิจ เครือเหลา

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในหน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ข้อ	สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
1	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2	อายุ ☐ ต่ำกว่า 30 ปี ☐ 30-40 ปี ☐ 41-50 ปี ☐ 51 ขึ้นไป
3	ระดับการศึกษา ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก
4	ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน ☐ ผู้บริหารสถานศึกษา/ผู้อำนวยการโรงเรียน ☐ หัวหน้ากลุ่มงาน/ปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการโรงเรียน ☐ ครูผู้สอน
5	ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน ☐ น้อยกว่า 5 ปี ☐ 5 – 10 ปี ☐ 11 – 20 ปี ☐ 21 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม

คำชี้แจง: โปรดพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ว่าตรงกับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษานั้นให้ท่าน ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นตามความเป็นจริงที่ท่านเห็นสมควรในทุกข้อคำถาม ซึ่งแต่ละช่องมีความหมาย ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง การดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง การดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก
ระดับ 3 หมายถึง การดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง การดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับน้อย
ระดับ 1 หมายถึง การดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การดำเนินงานตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา		ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา						
1	มีนโยบายนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา และบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี					
2	ดำเนินการตามนโยบาย และแผนปฏิบัติงานประจำปี ที่นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา					
3	ติดตามผลการดำเนินการตามนโยบายและแผนปฏิบัติการประจำปี ที่นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา					
4	นำผลการติดตามมาพัฒนา นโยบาย/แผนงาน/โครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา					
5	มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน					
6	ดำเนินการตาม แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน					
7	ติดตามผล แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน					

การดำเนินงานตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา		ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
8	นำผลการติดตามไปพัฒนา แผนงาน/โครงการ/ กิจกรรมด้าน วิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ การเรียนการสอน					
9	มีการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษาที่ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
10	ดำเนินการตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง					
11	ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
12	นำผลการติดตามมาพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการ งบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
13	บริหารอาคารสถานที่และจัดการแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
14	ประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อการเป็นอยู่อย่างพอเพียง					
2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน						
15	มีหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทุกระดับชั้น					
16	มีการนิเทศ/ติดตาม/ประเมินผล การนำหน่วยการเรียนรู้ ปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน					
17	มีการศึกษา/วิเคราะห์/วิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน หน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
18	มีแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ					
19	คุณภาพของแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ					
20	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ					

การดำเนินงานตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา		ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
21	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
22	จัดหา/ผลิต/ใช้/เผยแพร่ สื่อการเรียนรู้ เพื่อบูรณาการหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน					
23	จัดทำ/พัฒนา/เผยแพร่ แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อ สนับสนุนการเรียนรู้ เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
24	ใช้แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนที่ส่งเสริม การเป็นอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน					
25	จัดทำเครื่องมือ และ วัดและประเมินผลที่หลากหลาย และ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้ที่ บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
26	ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
27	รายงานผลการประเมิน และนำมาปรับปรุง/พัฒนา การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
28	จัดแสดง/เผยแพร่/ประกวด/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานของนักเรียน ที่เกิดจากการนำปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้					
29	มีแผนงาน/โครงการ แน่แนว และระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
30	จัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนได้รู้จักการวางแผนชีวิตของตนเอง ได้ อย่างสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
31	มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถ แก้ปัญหา/พัฒนา ตนเองได้ อย่างสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					

การดำเนินงานตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา		ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
32	ติดตามผล การจัดกิจกรรมแนะแนว และระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
33	นำผลการติดตามมาใช้พัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
34	มีแผนงาน/โครงการ ส่งเสริมกิจกรรมผู้เรียน ให้อยู่อย่างพอเพียง					
35	จัดกิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
36	ส่งเสริมให้มีการจัดตั้ง ชุมนุม/ชมรม ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง					
37	มีการประยุกต์ใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น/วัฒนธรรม/หลักคำ สอนทาง ศาสนาในการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง					
38	ติดตามผลการจัดกิจกรรมผู้เรียน ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง					
39	นำผลการติดตามมา ปรับปรุง/พัฒนา กิจกรรมผู้เรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
40	มีแผนงาน/โครงการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิด จิตอาสา และมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะ ประโยชน์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
41	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา หรือพัฒนาสถานศึกษา/ ชุมนุม ด้านเศรษฐกิจหรือสังคมหรือสิ่งแวดล้อมหรือวัฒนธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
42	ติดตามผลการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
43	นำผลการติดตามมา ปรับปรุง/พัฒนา การดำเนินกิจกรรม เพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง					

การดำเนินงานตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา		ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
4. ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา						
44	มีแผนงาน/โครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อสร้าง ความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าของปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง					
45	จัดการประชุม/อบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อ ส่งเสริมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน การ ดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่					
46	ส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง อย่างสม่ำเสมอ					
47	จัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติภารกิจ หน้าที่ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แก่บุคลากรของสถานศึกษา					
48	ติดตามผลการดำเนิน โครงการ/กิจกรรม พัฒนาบุคลากรเพื่อ ส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ ตามหลัก ปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง					
49	นำผลการติดตามมา ปรับปรุง/พัฒนา การดำเนินกิจกรรม เพื่อ สังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญา ของ เศรษฐกิจพอเพียง					
50	ขยายผลและเผยแพร่ ผลการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจ หน้าที่ ของบุคลากร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					

หมายเหตุ : ขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
ข้อคำถามที่ใช้สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ชื่อ _____ ตำแหน่ง _____

โรงเรียน _____ วันที่ _____ เวลา _____

1. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โรงเรียน
พิทยาลงกรณ์พิทยาคม ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นอย่างไร

ขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายพินิจ เครือเหลา
วัน เดือน ปี เกิด	23 เมษายน 2533
สถานที่เกิด	จังหวัดเพชรบุรี
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2557 สำเร็จการศึกษาปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พ.ศ. 2559-ปัจจุบัน ศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2558 ครูอัตราจ้าง โรงเรียนสตรีวิไลระฆัง แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2558-ปัจจุบัน ครู คศ.1 โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม แขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 16 หมู่ที่ 3 ถนน เพชรเกษมสายเก่า ตำบลตันมะม่วง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

